

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

VOL. LX

Vasaris — February 7, 1975

Nr. 11

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

KONGRESO VEIKLA

Kol kas sukėlė tik chaosą ir nesusipratimus

Senatorius B. Goldwaterio pareiškimas, kad jei šis kraštas galės laimingai pergyventi dabartinį kongresą, jis galės pergyventi viską — yra, žinoma, kiek perdėtas, tačiau jame yra ir teisybės. Ypač užsienio politikos laukuose. Atrodo, kad administracijos prašymas paskirti papildomus 300 milijonus dolerių pietiniam Vietnamui bus atmetas ir tuo pačiu komunistai bus pakviesti sustiprinti savo puolimus. Negeresnę poziciją kongresas užėmė ir Turkijos byloje.

Kaip žinia, kongresas nutarė nutraukti karinę pagalbą Turkijai, jei toji nepadarys nuolaidų Kipro byloje. Pinigų čia nedaug įvelta, bet iš principo Turkija atmetė minį, kad JAV turėtų jai padiktuoti, ką daryti Kipre. Reikia atsiminti, kad JAV Turkijoje turi karinių įrengimų, kurie padeda sekti Sovietų Sąjungos karinius pasirengimus ir Turkija kontroliuoja Dardanėlių sąsiaurį per kurį sovietai gali permesi savo laivyną iš Juodosios į Viduržemį jūrą. Tokiu būdu draugiški ryšiai su ta valstybe JAV-bėms yra gyvybiniai svarbūs. Negali sakyti, kad ir Graikija neužimtų svarbios strateginės pozicijos, tačiau jos svorį JAV sudaro ne ta pozicija, bet faktas, kad JAV-bėse gyvena žymiai daugiau graikų negu turkų. Administracija dėl to atsižūri graikų kilmės interesų, tačiau susieti JAV užsienio politiką su viena rinkimų grupe nėra protinga.

Niekam nėra paslaptis, kad ir JAV-bių Izraelio politika išplaukė daugiau iš tuometinių negu viso krašto

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

interesu. Dabartinis Valstybės Departamento nusistatymas, kad Izraelis vis dėlto turėtų palaipsniui pasitraukti iš 1967 metų sienas, už tai gaudamas savo tolimesnės egzistencijos garantijas, atrodo yra pats geriausias visų interesų kompromisas. Kol kas kongrese jis neturėjo daug viešo pritarimo, (išimtį sudarė tik tie senatoriai ir kongresmanai, kurių rinkiminės valstijos gyveno palyginti nedaug žydų, kaip pvz. buv. senatorius Fullbrightas). Dabar staiga prieš žydų interesus išėjo respublikonų senatorius Charles Percy, nors jo valstijoje, Illinois žydų yra gana daug.

Percy 'atsivertimas' yra įdomus. Jis turėjo laukti, kad jo pareiškimas, kad Izraelis turėtų pasitraukti iš 1967 metų sienas ir užmegsti ryšius su iš Izraelio ištremtais ar pabėgusiais arabais, sukels audrą Chicago žydų bendruomenėje, kuri kitą Illinois senatorių Adlai Stevensoną išrinko Izraelio Bond Man of the Year. Percy tačiau jautė, kad nepaisant jo protestų, jis pataisė savo pozicijas kaip būsimas kandidatas į respublikonų prezidentus. Mat, nuotaikos krašte keičiasi Izraelio naudai. Kokios tikrai yra tos nuotaikos ir kiek stipri yra žydų įtaka, paaiškės per diskusijas dėl administracijos numatytos 2,1 bilijono dolerių karinės pagalbos Izraeliui ateinančių metų biudžete.

Iš administracijos (ir net Valstybės Sekretoriaus Kissingerio) požiūrio, sen. Per-

cy 'atsivertimas' buvo naudingas, nes padėta spausti Izraelį padaryti naujų nuolaidų arabams, tačiau aplamai imant būtų geriau, jei JAV užsieniui galėtų kalbėti vienu balsu. Tiesa, tai nereikia, kad čia nebūtų spaudimo grupių, kurios turėtų įtakos į užsienio politiką. To visai negalima išvengti, bet toks spaudimas turėtų būti daugiau diskretiškas. Dabar kongresas, Nixono bylos pasekoje sumažinęs prezidento ir tuo pačiu visos vykdomos valdžios autoritetą, kol kas dar neparodė, kad jis galėtų varyti geresnę užsienio ir net ūkinę politiką. Jis tik pateisino Goldwaterio pažiūrą.

TARPTAUTINIAI
MOTERS METAI

JAV prezidentas Gerald Ford š. m. sausio mėn. 9 d. perskaitęs proklamaciją, pasirašė ją paskelbdamas 1975 metus tarptautiniais Moters Metais. Jis paskyrė Mrs. Patricia S. Lindh specialia asistente moterų reikalams. Pranešė, kad sudaryta atitinkama komisija ir pasirašyta proklamacija, tapusi įstatymu bus pilnai įgyvendinta.

Dirvos skaitytojams noriu pateikti keletą smulkmenų iš šio įstatymo pasirašymo iškilmų, kurias turėjau progos stebėti.

Susirinkus į prezidento kabinetą Baltuose Rūmuose sukviestiems kai kurių departamentų sekretoriams (ministeriams) su žmonėmis, atvykus viceprezidentui Nelson Rockefeller, Amerikos delegatėms prie Jungtinių Tautų, kitų valdiškų ir privačių agentūrų atstovams, korespondentams, fotografams, buvo pranešta, kad netrukus ateis prezidentas su ponu Ford proklamacijai pasirašyti. Esą prezidentas sėdės fotelyje, o už jo stovės ponas Ford. Daugumai korespondentų atrodė keistoka, kad Moters Metų paskelbimo proga prezidentienei nebus pastatyta iš savo žmona į kabinetą atsisėdę į fotelį, ji pasilikto stovėti už nugaros. Tada prezidentas kreipėsi į ją

Chicago's Grandies tautinių šokių grupė savo metiniame vakare Chicagoje sausio 18 d.

A. Kezio, SJ nuotrauka

LIETUVIAI DRĄSIAUSI KOVOTOJAI
— sako Solženicinas

PETR. TARVYDAS

Tuo tarpu, kai pasaulinė spauda dideliu dėmesiu sutinka kiekvieną A. Solženicino žingsnį, lietuviški laikraščiai gal mažiausia juo domisi. O tuo metu A. Solženicinas, pasirodo, gan palankus lietuviams ir geriau už daugelį kitų supranta lietuvių tautos reikalus. Štai Stockholme įvykusiame su spaudos atstovais savo pasikalbėjime jis parodė, galima sakyti išimtiną lietuvių siekimų įvertinimą.

Matyt, latvių atstovas tiesiog A. Solženiciną paklausė, kodėl jis labai palankiai atsiliepia apie lietuvių ir estus, o apie latvius nutyli? Ar čia nesama kokių nors psichologinių ar istorinių momentų?

Į šį klausimą atsakydamas A. Solženicinas paaiškino taip:

— Kaž kaip mano knygosse panašiai išėjo. Lietuviai, vi-

klausdamas, gal ji atsisėdę jam ant kelių? Ji tik nusišypsojo ir užsimerė ant fotelio atlošos. Kai prezidentas perskaitė proklamaciją ir tarė keletą žodžių iškeldamas moters reikšmę gyvenime: politikoje, ekonomikoje, visuomenėje, šeimoje, atsisukęs į už jo stovėjusią žmoną paklausė, gal ji turinti ką pridėti prie jo pasakytų žodžių liečiančių moterų lygias teises su vyrais visose gyvenimo srityse? Ji pasakė, kad laukia jog šis įstatymo projektas tikrai bus jo pasirašytas, o jam pasirašius pareiškė — "Jūs, ponas prezidente esate nuėjęs ilgą, ilgą kelią".

(Nukelta į 2 psl.)

su kitų tarpe drąsiausiai ir atkakliausiai gynė savo teises baudžiamose stovyklose. Todėl jie užkariavo visuotinę pagarbą ir pasigėrėjimą. Kas liečia estus, tai su jais aš suėjau į draugiškus santykius ir turėjau daugiau pažinčių. Gal todėl daugiau žinių apie estus pateko į mano knygas. Korespondentas, kuris pateikė šį klausimą, reikia spėti, kad galvoja, jog į mano pažiūras paveikė toji aplinkybė, kad latviai aktyviai dalyvavo Rusijos revoliucijoje ir kad tik latvių durtuvais tam tikrą laiką buvo apsaugotas Kremlius ir jais rėmėsi čekos komisarai. Betgi tada buvo kiti latviai, negu tie, su kuriais aš kenčiau kalėjimuose ir stovyklose. Jie nieko bendro su anais latviais neturėjo, o kai kurie iš jų pikta atsiliepdavo apie anuos savo tautiečius. Mano manymu, kiekviena tauta turi patį surasti, kas buvo blogo praeityje, pati turi apie tai pareikšti. Čia kiti neturėtų kištis".

O kitu šio pokalbio su spaudos žmonėmis metu A. Solženicinas apie baltiečius šitaip išsireiškė: — Apie tautas iš Pabaltės aš palankiai rašau ir atsiliepiu. Pagalvokim, kokia prasmė veikti, kad baltiečiai gautų teisę emigruoti? Tai netikras emigracijos teisės supratimas. Koks džiaugsmas emigruoti iš savo namų? Kaip galima suprasti, kad žmogus apleidamas savo namus, tik tokiu būdu atranda laisvę. Tiesiog lietuvių, latvių ir estai, kurie gyvena svetur, turi sulaukti progos, kada jie galėtų atgal grįžti į namus. Jie visi nori turėti laisvę savo namie. Emigracijos problemos išsprendimas, jiems nieko nepagalbės".

Niekam nežinomas artilerijos karininkas Aleksandras Isajevičius Solženicinas iš karo lauko Vokietijoje parašė savo patikimam mokyklos draugui laišką, kuriame buvo keletas nepalankių pastabų Stalinui. To visai pakako, kad tam tikrą dieną jis būtų suimtas, kankintas, nuteistas ir išsiųstas į koncentracijos stovyklą Sibire. Tada gimė naujas rašytojas. Dar būdamas bausmės stovykloje jis rašė savo apysaką "Viena diena Ivano Denisovičiaus' Chrusčiovo laiminimu šis veiklas buvo išspausdintas ir padarė nepaprastą įspūdį. Nes tai buvo pirmas kūrinys, kuris pavaidavo baisiojo "Gulago" kalinių gyvenimą. Pasisekimo padrasintas Solženicinas nepaprastai aktyviai ėmė

reikštis rusų literatūroje. Kai kurie jo nedideli kūriniai, kaip "Matrenin Dvor" pasiekė rusų rašytojų tarpe aukštesnį lygį. Tačiau kiti raštai vertintini daugiau publicistiniu požiūriu, nes atskleidžia pirmiausia tą visuotinę melą, kurs yra režimo primestas piliečiams ir kuris apsprendžia viešojo dabartinės sovietijos gyvenimo poreikius. Savo romane "August 14" jis tėra tik siauras rusiškas nacionalistas ir jokių naujumo atspalvių ten nesimato. Lygiai ir kiti jo kūriniai svarbūs ne tiek meniniu, kiek visuomeniniu požiūriu. Jie visi Sovietų Rusijoje nebuvo spausdinami, bet slaptaip paplito ir padarė į visuomenę pažymėtiną įspūdį. Jo literatūrinė veikla, kartu su akademiko Sacharovo humaniška propaganda sukėlė sovietijoje vadinamą disidentų sąjudį. Rezultate Kremlius Solženiciną išmetė į užsienį.

Solženicinas ir Šolochovas, abu Nobelio premijos laureatai, iš karto pasidarė mirtini priešai, kai tik Solženicinas iškilo. Tik paaiškėjus Solženicino prieššukumui Kremliaus režimui, Šolochovas pirmasis jį puolė.

— Isajevič, Isajevič, — pikta kartoją Šolochovas, neslėpdamas, jog Solženiciną įtaria, kad jis yra žydiškos kilmės. Tačiau biografini primygtinai pabrėžia, kad jis paeina iš neabejotinai rusiškos šeimos.

Dabar Solženicinas viešai skelbia, kad Šolochovas nėra "Tichij Don", jo vardu paskelbto svarbiausio romano tikras autorius. Solženicinas kaltina Šolochovą plagiatu. Rimtos abejonės kilo dėl Šolochovo kūrybinių sugebėjimų. Bet tuo tarpu tvirtai įrodymo, kad Šolochovas plagiatorius dar nėra. Oficialioji sovietų kritika visa jėga palaiko Šolochovą.

Literatūrinis Solženicino veidas ilgainiui išryškės. Tuo tarpu galime kalbėti apie jo neabejotiną nuopelį visuomeninėje srityje. Jo surinktoji ir paskelbtoji "Archipelag Gulag" kūrinys medžiaga apie bolševikinių kankinimų stovyklas padarė pasaulį slėgiantį įspūdį. Jau anksčiau apie tas baisenybes buvo daugeliu atvejų rašoma. Bet dabar, pagarsėjusio rašytojo vardu paskelbti faktai galutinai itikina pasaulį, kad Kremliaus režimas laikosi tik teroro pagalba. Už tai visos nuskriaustos tautos, jų tarpe ir lietuviai, privalome būti Solženicinui dėkingi.

Bostono lietuviai pas gubernatorių

Sėkmingai užbaigus Vliko seimo techninius darbus, Bostono Amerikos Lietuvių Taryba ruošiasi Lietuvos nepriklausomybės atstatymo minėjimui. Stasiui Lušui pirmininkaujant, įvyko keli darbo posėdžiai.

Sausio 28 d. Alto delegacija nuvyko pas naują Massachusetts valstijos gubernatorių Michael S. Dukakis. Alto vicepirmininkui Aleksandriui J. Chaplikui tarpininkaujant, prisistatė delegacija: Alto pirm. Stasys Lušys, sekretorius Andrius Keturakis, Keleivio redaktorius Jackus Sonda ir Ona Ivaškienė (su tautiniais rūbais). Gubernatorius pasisveikino su kiekvienu lietuvių atstovu ir pasirašė proklamaciją, skelbiančią 1975 m. vasario 16 d. "Lithuanian Independence Day in Massachusetts".

Tradicinės iškilmės įvyks prie Bostono rotušės š.m. Vasario 14 d. Penktadienį, vasario 14 d., 12 val. dienos metu įvyks JAV ir Lietuvos vėliavų iškėlimo ceremonija ties miesto rotušę, City Hall Plaza. Bostono apylinkių lietuviai kviečiami gausiai dalyvauti šiose iškilmėse. Iškilmų metu burmistro Kevin H. White įgaliotinė, vietos lietuvaite Joana Marcinkevičiūtė perskaitys Bostono proklamaciją Vasario 16 d. minėjimo proga.

Pagrindinis minėjimas prasidės sekmadienį, vasario 16 d., 10 val. ryto

Bostono lietuvių delegacija pas Massachusetts gubernatorių Vasario 16 proga. Prie stalo pasirašo proklamaciją, skelbiančią Lietuvii Dieną, gubernatorius Michael S. Dukakis. Stovi iš kairės Andrius Keturakis, Ona Ivaškienė, ALT Bostono skyriaus pirm. Stasys Lušys, Jackus Sonda ir Aleksandras Chaplikas.

AUSTRALIJOŠ PADANGĖJE

ANTANAS LAUKAITIS

Lietuvių Dienos — dailės paroda

Praeitų metų pabaigoje Sydnėjaus universitetą pabaigė Genovaitė Kazokienė, įgydama 'Bachelor of Arts' laipsnį. Šiais laikais, daugelis jaunu ir vyresnių pabaigia universitetus, tačiau G. Kazokienės mokslo kelias yra truputį įvairesnis. Baigusi odontologiją Vokietijoje, ji antrą kartą šias studijas baigė Sydnėje ir ilgus metus turėjo ir turi labai gerą praktiką viename Sydnėjaus priemiestyje. Tačiau, pagal jos išsireiškimą, nuo pat savo vaikystės, jos pomėgis ir silpnybė buvo menas, kurį ji, po ilgesnės pertraukos, pradėjo studijuoti tame pačiame Sydnėjaus universitete ir su pagyrimais baigė, savo diplominiu darbu pasirinkdama mūsų Čiurlionį. Šiuo metu ji daro savąjį 'Master'į tema apie mūsų mirusį dailininką V. Rata. Tai buvo ilgas ir sunkus darbas įtikinti universiteto profesūrą, kad šie du žymūs lietuviai dailininkai yra verti diplominiu darbu čia Australijoje. Apie šią mūsų nepavargstančią menininkę ir meno kritikę parašysiu vėliau, gi dabar, ji sutiko pasidalinti mintimis apie buvusią mūsų meno parodą Adelaidėje.

Lietuvių meno parodą atidarė P. Australijos meno mokyklos lektorius skulptorius Max Lyle, pasidžiaugdamas labai gausiu atidarymo dalyvių skaičiumi ir puičiu mūsų menininkų dalyvavimu. Vėliau žodį tarė Br. Budriūnas, svečias kompozitorius iš Amerikos.

Parodoje dalyvavo dvylika mūsų iškiliųjų dailininkų su savo nepilnu šimtu darbų, kadangi skulptorius keramikas V. Jurevičius šiai parodai paliko visus savo darbus, po neseniai turėtos parodos toje pačioje galerijoje. Oficialiai kataloge buvo užregistruota rinktiniai 43 darbai.

Pagal G. Kazokienės pasisakymą, parodoje bendras išstatytų darbų vaizdas buvo jaunas, veržlus ir įvairiaspalvis. Tradicinio stiliaus darbų beveik visai nesimatė, nebuvo nei vieno realistinio darbo, peizažo ar bent kokių paveikslų, turinčių atpažįtamą formą. V. Jurevičius išsiveržė į fantastinę sritį su savo uždarytom vazon, užbaigtom įžiom plokštumom ir kt.

J. Janavičienės darbai skyrėsi nepajudinamu solidumu ir saugia tradicija.

KAIP BUVO PASKELBTI 1975 TARTAUTINIAI MOTERS METAI

(Atkelta iš 1 psl.)

Prezidentui pasirašius (bill kuris jau tapo įstatymu) Moters Metų paskelbimą, Amerikos Moterų Teisių Komisijos delegatė prie Jungtinių Tautų, Patricia Hunter įteikė prezidentui ta proga išleistą ženkluką — paukuotą paukštį simbolizuojantį moterį ir taiką, o poniai Ford tokį pat paukštį medalioną prie rėžtelio, užkabino ant kaklo. Tokiu pat ženkluku buvo apdovanotos kelios ten buvusios Baltųjų Rūmų korespondentės, jų tarpe ir aš.

Moters Metų proga išleistas ženklukas galima užsisakyti šiuo adresu: Mrs. Ruth Bacon, Director U. S. Center for IWY., Meridian House International, 1630 Crescent Pl. N. W., Washington, D. C. 20009. (Tel. 332-1029 ext. 61).

Grazina Krivickienė

L. Šimkutė-Pocienė skaito savo kūrybą. Ji taip pat laimėjo ir Australijos lietuvių moterų lauko teniso čempionės vardą.

A. Budrio nuotrauka

Abstraktinę skulptūrą atstovavo I. Pocienė, A. Dumčius ir V. Kapočius.

E. Kubbos savo dviejuose darbuose parodė viliojančios emocijos, sodriomis spalvomis gundanti žiūrovą, paveikslus.

J. Salkauskas operuoja tonu ir architektūnos jautrumu, sukurdamas monumentalinį kūrinių, net ir mažame formate.

L. Urbonas šį kartą parodė save iš dviejų aspektų: disciplinuota, logiška, pajėgu veikti į žiūrovą modifikuojančią gausybės jėgą.

A. Vaičiūčio trys darbai sudarė lyg ir ciklą formato, spalvų ir tematikos atžvilgiu. Jis yra nuosaikus, tikras estetas.

A. Vingis piaušio spalvotas formas vienodai stipriai jėga. Jis yra labai dekoratyvus ir išsiskiriantis.

L. Žygas, buvo vienintelis, atstovavęs 'minimalinį' meną ir jis džiaugiasi kuo mažesniu, kuo kukliausiu brūkšneliu.

A. Zakarauskaitė ekspozicijoje neįvardintus kolažus. Tai buvo nuotaikingos masinės scenos, skoningai sukomponuotos ir sudarančios įtikinančią visumą.

Visi šie menininkai reprezentuoja, vienokiu ar kitokiu būdu gryną formalinį meną.

Patį didžiausią staigmeną buvo pati jauniausioji menininkė karta, visi adalaidiškai: R. Aliukonis, V. Kapočius ir V. Šerelis. Jie atsisakė formalistinio meno atitrauktinumo ir pasinėrė į filosofinių bei psichologinių problemų sprendimą. Jie privertė žiūrovą ne tik žavėtis, bet ir pagalvoti.

Pagal G. Kazokienės pasisakymą, visa paroda buvo

Ramovė Adelaidės skyriaus pirm. K. Taparas.

lyg turtinga puota: galėjai mėgautis daugybe skanėstų; kas kart vis naujais ir šviežiais.

RAMOVĖNU SUVAŽIAVIMAS

Lietuvių Dienos dar buvo atžymėtos pirmuoju oficialiu buvusių Lietuvos karių organizacijos 'Ramovė' suvažiavimu. Pirmasis, įvykęs 1962 m. suvažiavimas, buvo neskaitlingas ir daugiau šeimyninio pobūdžio.

1974 m. suvažiavimą suorganizavo dabartinis šios organizacijos Adelaidės skyriaus pirmininkas Kazys Taparas (Taparuskas), buvęs karininkas, populiarus visuomenininkas Adelaidėje, visad kupinas energijos, iniciatyvos ir pareigos jausmo. Suvažiavimą atidarius pačiam pirmininkui, žodį tarti buvo pakviestas svečias iš Amerikos PLB pirmininkas B. Nainys. Po to kalbėjo ramovėnai kun. A. Spurgis ir poetas J. Mikštas, susirinkusius pasveikinęs gražiu, tam tikslui sukurtu eilėraščiu. Oficialioji dalis buvo baigta Krašto V-bos pirmininko V. Neverausko žodžiu ir perskaitytais sveikinimais ir telegramomis. Išskirtinas buvo PLB pirmininko B. Nainio žodis, kuriame jis išreiškė, kaip buvęs kariškis, džiaugsmą, kad ramovėnai tęsia tas gražias kariuomenės tradicijas ir jis, atvykęs už 10.000 mylių, gali dalyvauti taip gausiam buvusių karių subūvime.

Po oficialios dalies pirm. K. Taparas pakvietė svečius 'atsiimti davinį', o tas 'davinys' puoselė ilgiausius, gražiai ir skaniai pagamintus vaisių stalus. Pobūvio metu buvo galingai traukiamos kariškos dainos ir pabaigoje sugiedota 'Ilgiausių metų' visiems, po pasaulį išsibarsčiusiems, buv. Lietuvos kariams.

Kitą dieną, posėdžiuose susirinkę ramovėnai, išklause A. Pocius iš Melbourne ir J. Zamoiskio iš Adelaidės skaitytų paskaitų, aptarė savo tolimesnę veiklą, padarydami daug naudingų nutarimų. Suvažiavimas buvo baigtas vėliau nuleidimu, sugiedant Mariją Mariją ir Tautos himną.

JAUNIMO VAKARAS

Jaunimo vakaro vadove buvo adalaidiškė E. Varnienė, kuri paruošė ir visą Adelaidės jaunimą, pelniusi daugiausiai publikos simpatijų. Jie labai gerai ir vaidybiškai stipriai, perdavė tautinio sentimentų monologą 'Penki beržai' ir Pr. Pusdešio parašytą scenos vaizdelį 'Trys apelsinai', pavaizduojant min. pirmininko Whitlamo Lietuvos padovanojimą sovietams. Gera režisūra, tinkamai parinkti muzikos garsų įtarpai, bei tinkamai prie vaidinimo priderintas ir labai jautriai padeklamuotas B. Brazdžionio 'De profundis' eilėraštis, daugelį sujaudino net iki ašarų.

Kitų vietovių jaunimas su savo pasirodymais buvo daug silpnesnis. Jeigu anksčiau melbourniškiai su savo pasirodymais skindavo laurus, tai šį kartą jie paliko blyškų vaizdą.

Sydnėjaus didžioji lietuvių bendruomenė šiam vakarui atvežė tik vieną smuiką ir pianino duetą ir vieną, gana šeimyniškų talentų deklamaciją.

Pertho negausi lietuvių šeima programon atsiuntė tautinių šokių grupę 'Satrija', kuri tiek šokiuose, tiek ir V. Miliauskienės paruoštam pasirodyme, buvo jaunatviškai uginga ir gera.

Iš sostinės Canberros atvyko tik vienas gitaristas, kai Hobartą atstovavo septynių mergaičių dainos.

I lietuviško jaunimo renginius mes kreipiame ypa-

Simas Kudirka dalyvavęs Los Angeles Statler viešbutyje LFB sambūrio organizuotame simpoziume. Iš kairės: dr. Jurgis Gliudys, teis. Algis Raulinaitis, Simas Kudirka, Genė Kudirkienė, PLB garbės pirm. Stasys Barzdukas, Leonardas Valiukas, buvęs prez. Nixono patarėjas Robert Finch, sveikinęs simpoziumą, inž. Žibutė Brinkienė ir Estų bendruomenės atstovas Bernard Nurmsen. L. Kanto nuotrauka

SIMAS KUDIRKA ĮSIJUNGIA Į POLITINES SVARSTYBAS

Sausio 24 d. Simas Kudirka su žmona Gene antrą kartą atvyko pas Los Angeles lietuvių. Garsus disidentas atvyko LFB vietos sambūrio pakviestas dalyvauti tradiciniame, kasmet vykstančiame simpoziume, svarstybose politinėmis temomis. Simpoziumas vyko (ir pietūs) Hilton viešbutyje, kur greta lietuvių buvo Robert Finch, buv. prez. Nixono kabineto narys ir, dabar, projektuojantis kandidatui į JAV senatoriaus postą. Simpoziumo pabaiga -

Šv. Kazimiero parapijos salėje. Visur dalyvavo daug susidomėjusios publikos.

Atvykęs į svarstybas Simas Kudirka parodė norą atvirai ir organiškai įsijungti į politinį lietuvių išeivijos gyvenimą. Per du mėnesius, atvykus Amerikon, Simui atiteko puošni triumfalinė kelionės rolė, kurioje jis parodė tikro herojaus kuklumą. Įsijungdamas į svarstybas politinėmis temomis, jis parodė nemažą išeivijos problemų pažinimą, jautrų savo misijos vykdy-mo pulsą ir norą artai sutapti su išeivijos nuotaikomis ir veikimo siekais.

Organiškai sutapdamas su politiniu išeivijos veikimu Simas Kudirka įneša naujų intonacijų į ideologinių grupių veiklą. Itin atžymėtinas universalinis humanistinių idėjų akcentas. Tuo jis bazuoja apeliacijas švelninti tarpideologinius šurkštumus. Tai yra, kartu, dabartinių didžiųjų sovietinių disidentų teorija, kurioje slypi sovietinės imperijos disintegracijos tezės, didžiulis respektas etninėms grupėms, talka jų apsiprendimams.

Šį kartą Simui Kudirkai buvo parūpintas įžengimas į didžiulį Los Angeles Times Pasikalbėjimas su Simu Kudirka atspausdintas sausio 27 d. laidoje, su Simo Kudir-

kos nuotrauka, trečiame puslapyje, kur yra aktualioji dienos įvykių dalis. Pasi-kalbėjime duota idomių tvirtinimų, atviras įvertinimas amerikinių laisvų ir prieš-taraujantioms laisvėms sovietinės vergijos padėtis. Dienraščio laida siekia per milijoną tiražą.

Į idomų simpoziumą įsijungė svečiai: PLB garbės pirm. Stasys Barzdukas, Lie-tuvių Katalikų Tarnybos pirm. kun. K. Pugevičius ir Kariuomenės teisėjas dr. J. Gliudys.

Su įvairių temų pranešimais, paskaitomis ir bendrame simpoziume dalyvavo

poetas B. Brazdžionis, rašyt. J. Gliuda, dr. prof. F. Palubinskas, ped. J. Kojelis, dr. J. Žmuidzinai, inž. V. Vidugiris, inž. Z. Brinkienė, stud. L. Kojelis ir stud. J. Pažeraitė. Moderavo teis. A. Raulinaitis, teis. I. Medžiukas, arch. E. Arbas ir dr. Z. Brinkis.

Po diskusinių paskaitų bei svarstybių pareiškimų sekė ilgos ir įdomios diskusijos. Organizatoriai stengiasi, kad svarstybų medžiaga ir išvados iš pareiškimų minčių taptų visuomenei žinoma. Sudaryta svarstybų medžiagos sąvado komisija, kurioje įėjo teisininkas dr. P. Pamataitis, arch. E. Arbas ir ped. J. Kojelis. Šį savaitę žadama pateikti plačiai mūsų spaudai. (kor.)

TAUPYKITE DABAR

Pas mus. Ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet kiekvienam skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

UŽ CERTIFIKATUS MOKAME:

- 7 1/4% — 6 metų su \$1,000, minimum.
- 7 1/2% — 4 metų su \$1,000, minimum.
- 6 3/4% — 30 mėn. su \$1,000, minimum.
- 6 1/2% — 1 metų su \$1,000, minimum.

VĖLIAVOS DUODAMOS NEMOKAMAI pradėjus naują taupymo sąskaitą. Gausite vieną amerikietišką ir antrą pagal pasirinkimą su stovu. Kitos dovanos duodamos sąskaiton įdėjus atitinkama sumą.

SAVINGS INSURED UP TO \$40,000.00 BY F.S.L.I.C.

Saint Anthony Savings

1447 So. 49th Court • Cicero, Illinois 60650
Phone (312) 656-6330

Open Mon., 9-8; Tues., Thurs., Fri., 9-5; Sat., 9-1; Closed Wed.

Juozas Gribauskas, vedėjas

Didžiausias kailių pasirinkimas

pas vienintelį lietuvių kailininką Chicagoje

NORMANA BURŠTEINA

Tel. 263-5826

(įstaigos) ir

677-8489 (buto)

185 North Wabash Avenue 2nd Floor
Chicago, Ill. 60601

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA

P. O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-6344

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS
ASSOCIATE EDITOR ALEKSAS LAIKUNAS

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published two times a week every Wednesday and Friday by American Lithuanian Press Radio Ass'n. Viltis, Inc. • Subscription per year \$13.00 • Single copy 15 cents.

Dirva išeina trečiadieniais ir penktadieniais.
Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00 • Atskiro numerio kaina 15 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Nepaspausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

BRANGŪS TAUTIEČIAI, AMERIKOS LIETUVIAI!

Pradėdami naujus metus, tikime ir laukiame mūsų Tautai šviesesnės ateities. Raudonoji okupacija Lietuvoje tebesitęsia, mūsų broliai ir sesės tebėra priespaudoje.

Rusas okupantas dar daugiau bando suvaržyti bet kokią tautinį pasireiškimą. Tačiau okupuotų brolių ir sesių laisvės troškimų jie nepajėgia suvaržyti – laisvės siekimo idėja ir pasipriešinimo dvasia tautoje yra per daug stipri ir gyva, kad ją būtų galima sunaikinti.

Mes didžiuojamės okupuotų lietuvių pasiryžimu ir tvirtumu.

Mūsų visų, išeivijos ir tremties lietuvių, yra šventa pareiga jiems padėti, paremti jų sunkią laisvės kovą. Visi turime visais galimais būdais prie tos kovos stiprinimo, plėtimo ir kėlimo prisidėti.

Amerikos Lietuvių Taryba daugelį metų sėkmingai tai kovai vadovauja, dėka Jūsų, Amerikos lietuvių, prisitarimo ir paramos.

Be visų Amerikos lietuvių vieningo pritarimo Lietuvos laisvės darbas nebūtų sėkmingas. Mums jau pasiseka su pagalba mūsų įtakingų draugų Washingtono pralaužti geležinę uždangą, kaip tai akivaizdžiai atskleidė Simo Kudirkos atvejis; mums pavyksta pasiekti laimėjimų ir tarptautinėje srityje, kaip tai rodo Brazinskių byla.

Mes džiaugiamės ir didžiuojamės Jūsų pagalba praėjusioje ir tikimės Jūsų visapusiškos paramos ateityje.

Amerikos Lietuvių Taryba savo darbus remia iš aukų, surinktų per Vasario 16 d. minėjimus.

Paminėkime šią brangią mums šventę visi, kiekviena mieste, visur, kur tik lietuvių gyvena. Parodykime pasauliui savo vieningumą ir nepalaužiamą dvasios tvirtumą Lietuvos laisvės reikaluose. LIETUVA TURI BŪTI NEPRIKLAUSOMA, ir tik mūsų visų nepailstantis ryžtas ir pasiaukojimas padės tą greičiau atsiekti.

Mielie Amerikos lietuvių, prisidėkite prie laisvės kovos stipriau! Prisidėkite ir piniginėmis aukomis, nes, tik turėdami užtenkamai finansinių išteklių, mes galime savo veiklą plėsti ir stipriau išvystyti.

Mūsų darbų pasisekimas priklauso nuo Jūsų fizinės, moralinės ir finansinės paramos.

Kiekviena pagalba, kiekvienas patarimas mums reikalingas!

Vasario 16 d. proga aukokime Amerikos Lietuvių Tarybai, kuri dirba visomis jėgomis Lietuvos Tautos gerovei. Aukas prašome siųsti vietiniam ALTOs skyriui arba į ALT centrą, 2606 W. 63rd St., Chicago Illinois 60629.

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBA

NEW YORK

LIETUVOS Nepriklausomybės ir valstybės atstatymo minėjimas didžiąja New York'e šiemet bus vasario 16 d., sekmadienį, Kultūros Židinyje, 361 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11208.

Iškilmingos pamaldos bus Apeikimo parapijos bažnyčioje 11 valandą, kurias organizuoja jos klebonas kun. Raugas. Kitos lietuvių bažnyčios prašomos taip pat atlaikyti tai intencijai pamaldas atžymėtina. Po pietų, 3 valandą bus visuotinis minėjimas Kultūros Židinio salėje. Invokaciją sakys pranciškonas Tėvas Paulius Baltakis. Amerikietis kalbėtojas bus valstijos senatorius Martin Knorr. Iš lietuvių kalbėtojų yra šiemet pakviestas ir bene pirmą kartą čia tokiose iškilmėse kalbės gerai žinomas nepriklausomoje Lietuvoje klapėdintis visuomenininkas Martynas Gelžinis, kurs dabar daug rašo Mažosios Lietuvos klausimais.

Mininėje programoje dalyvaus soslis Irena Stančūnaitė-De Silva, kuriai akompanuos A. Prižgintas, pianistė Aldona Kepalaitė, J. Matulaitienės tautinių šokių grupė. Ir. Veblaitienės praves minėjimo programą.

Šį minėjimą ruošia Amerikos Lietuvių Taryba New York'e, kuriai šiemet vadovauja Dr. E. Noakas. Taryba kviečia visus ir visas at-

vykti su šeimomis ir jauniu ir ypatingos svarbos šventę lietuviams ir pasiryžti tolesniam Lietuvos laisvinimo darbui.

ELIZABETH

VASARIO 16 ELIZABETH

Lietuvos Nepriklausomybės minėjimas Elizabethe įvyksta vasario mėn. 16 dieną, sekmadienį, Lietuvių Laisvės Salėje. Šventė prasidės pamaldomis 11-tą valandą šv. Petro ir Pauliaus lietuvių bažnyčioje Elizabethe. Tuojuo po pamaldų visi persikels į Lietuvių Laisvės salę, 269 Second Street, kur minėjimas prasidės 12 val. 30 min.

Apie vasario 16-tąją kalbės prof. Bronius Nemickas iš New Yorko. Programa numatyta gyva ir įvairi. Pirmą kartą Elizabethe savo dainomis j mus prabilis solistė Genė Antanaitytė-Ugianskienė. Jai akompanuos taipgi čia negirdėtas naujas pianistas. Bet to, dr. Vinco Kudirkos vardo lietuvių šeštadieninės mokyklos mokiniai taipgi pasirodys su savo programa. Visi lietuviai kviečiami dalyvauti Vasario 16-tosios minėjime ir prisidėti prie šio svarbiausio mūsų tautinio susikau-

Detalė iš Grandies šokių vakaro sausio 18 d. Chicagoje. A. Kezio, SJ nuotrauka

Ar aš Tau, sese, nesakiau?

1972 METŲ DAVINIAI

JURATĖ STATKUTĖ-DE ROSALES

Šiomis dienomis mane pasiekė Dirva su V. Meškausko straipsniu, kuriame yra paminėtas mano vardas bei pabrėžta: "...atitruktai galvojant, kaip tai darė Jūratė Statkutė de Rosales, galima lengvai įsivaizduoti reikala karinei intervencijai, lygiai taip pat kaip 1945 metais atėities karas tarp JAV ir Sovietų Sąjungos atrodė neišvengiamas". V. Meškausko nuomonę gerbiu ir jo komentarus Dirvoje visada atidžiai skaitau. Norėčiau tiksliai pridėti pastabą, kad nei 1944 metais, nei per sekančius 25-is metus aš apie karą niekad neužsiminiau. Priešingai, privačiuose pasikalbėjimuose, kaip tai gali

pirmo pasisekimo. Tegul melė Lietuvos dega mūsų širdyse!

PATERSON

Šiais metais Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo minėjimas Paterson, N.J. įvyks vasario 23 d.

Iš ryto 10 val. 30 min. bus pamaldos už Lietuvą šv. Kazimiero parapijos bažnyčioje, 147 Montgomery Place, Paterson, N.J. Pamaldose dalyvaus ir lektoriaus Simas Kudirka.

2 val. p.p. iškilmingas susirinkimas gražioje ir erdvoje Paterson Catholic Regional High School auditorijoje, 764 -- 11th Ave. Pagrindinis kalbėtojas -- Generalinis konsulas Anicetas Simutis. Sveikinimo kalbas pasakys Simas Kudirka ir Patersono miesto meras Lawrence P. Kramer, kuris išteiks Simui miesto raktus.

Meninę programą išpildys solistas Liudas Stukas ir New Jersey tautinių šokių grupė 'Liepsna', kuriai vadovauja Birutė Vaičiūnaitė.

4 val. p.p. šv. Kazimiero parapijos salėje bus Simui Kudirkai pagerbti vakarienė. Norintieji vakarienėje dalyvauti prašome kauptis į LB Apylinkės pirmininką Antaną Rugį, tel. 525-3340 arba į Kleboniją, tel. 271-1693. Kaina 10 dol. asmeniui.

I minėjimą kviečiami visi Patersono ir plačių apylinkių lietuviai, nes Patersonas yra pirmoji New Jersey vietovė, į kurią atsilanko Simas Kudirka. Moterys ir mergaitės, jeigu gali, prašomos dalyvauti su tautiniais rūbais.

Minėjimo salė yra lengvai pasiekama autobusu Nr. 1 -- 102 Newark - Hackensack. Minėjimą rengia Patersono LB Apylinkės Valdyba, talpininkaujant parapijos klebonui kun. V. Dabušiui, Algiui Šauliui ir kt.

paliudyti 50-tame dešimtmetyje New York'e gyvenę lietuviai su kuriais man tuomet teko bendrauti, palaikydavau mintį, kad lietuviams įprastos karo viltys anuomet buvo nepagrįstos. Padėties kitimą pradėjau įžiūrėti maždaug 1969 metais, ir tada mane paskatino pirmą kartą aktyviai įsijungti į lietuvišką spaudą. Apie 1971-uosius metus, jau darėsi aišku, kad artinasi pagrindinis pasaulio jėgų lygsvaros persitvarkymas, ir, kad lietuviška veikla gali pagaliau įgyti tam tikrą politinę reikšmę.

Su V. Meškausko argumentu, kad šiuo metu yra daugiau argumentų 'prieš' negu 'už' karą, -- pilnai galima sutikti. Tačiau, vėl su V. Meškausku, bešališkai reikia pripažinti faktą, kad su karu -- ar be karo -- Sovietų ir JAV politinės gairės šiuo metu keičiasi ir to pasekoje Lietuvos laisvinimo politika turėjo būti atatinamai keičiama. Taipogi reikia pabrėžti, kad pasaulio politikos kitimų priežastys yra ekonominės, o tas ekonomines priežastis mūsų veiksmams reikėjo iš anksto įžiūrėti ir imti dėmesin.

1972-ais metais rašiau Dirvoje, kad naftos kainų kilimą vakarai sustabdyti negalės. Šiemet, 1975-ais metais, turiu prieš akis dabartinių Venezuelos naftos kainų lentelę: nominalinė naftos kaina svyruoja tarp US \$11.02 ir US\$11.80 per bbl., o tikroji FOB kaina (be JAV mūto) gali pasiekti US\$15.71 per bbl. kainą.

1972 metais rašiau Dirvoje: "JAV pramonė tiksliai tuomet bus pajėgi, jei ji turės pakankamus naftos kiekius krašto gamybai palaikyti". Šiemet, 1975 metais turiu prieš akis AFP skelbiamos JAV ekonominės recesijos skaičius: gamyboje atsirado 9% kritimas per keturius mėnesius; vien gruodžio mėnesį bedarbė pakilo 12%.

1972 metais rašiau Dirvoje: "Deficitarinės padėties gresmė JAV-ese nusimato pati didžiausia". 1974 metų JAV balanse yra 3.000 milijonų dolerių deficitas.

1972 vėli rašiau: "Pradėjo krauti naftą eksportuojančių valstybių centriniuose bankuose kaskart didesni neišnaudotų užsienio pinigų kiekiai". AP pranešimu per 1974 metus naftą eksportuojančios valstybės turėjo 60.000 milijonų dolerių superavitą.

1972 metais rašiau apie petrodolierių grįžimą į vakarų ekonomiką: "Jei toks dalykas įvyktų, prie devizų netekimo, vakarų pramonės

kraštai dar turėtų pridėti dividendų išmokėjimus. Tradiciniam pasaulio investatoriui JAV-bėms toks dalykas būtų lyg pasaulis aukštyn kojom". 1974 metais Vak. Vokietijoje jau įvyko vadinamieji Krupp ir Daimler-Benz bendrovių 'skandalai', kurie privedė prie reikalo pagalvoti apie įstatymą varžantį svetimšalių investicijas. Anglijoje kilo 'trumpalaikių indėlių' klausukai, nes buvo pastebėta, kad Anglijos bankai laikosi tikrai arabiškų indėlių (ir malonės) dėka. JAV-ese kilo klausimas, ar galės artimųjų rytų kapitalas kontroliuoti JAV-ese tokias įmones, kaip pav. lėktuvų gamybos fabrikus.

1972 metais rašiau: "...ši tolygio blogėjanti padėtis

SU ŠOKIU IR DAINA

Taip pavadintą ilgo grojimo stereo plokštelę nesenai įgrojo LST Korp! Neo-Lithuania orkestras Chicagoje. Plokštelėje įrašyta dešimt pramoginės muzikos dalykų, skirtingų savo melodija, nuotaika ir ritmu, pradedant melancholiška 'Kalnuos dainuoja' ir baigiant moderniai triukšminga 'Meilės daina iš filmo Godfather'. Kiekvienas dalykas trunka tarp trijų ir keturių minučių, visa plokštelė duoda arti 40 min. muzikos. Dalis plokštelėje įgrotų dalykų atliekami vien instrumentu, bet dauguma palydėti dainomis, kurias dainuoja tie patys orkestro dalyviai, kartu grodami ir savo instrumentines partijas: būbnais -- Zigmas Mikužis, gitara -- Antanas Radick ir akordeonu -- pats orkestro vadovas Algis Modestas. Ketvertai dalykų gitara skambina Saulius Strokas. Pianino palyda -- Leonas Narbutis.

Ši plokštelė, kaip Deborah Radick komponuotame viršelyje pažymima, išleista Orkestro 15-kos metų grojimo sukakčiai paminėti. Graži sukaktis, prasmingas jos atžymėjimas. Fil. Algio Modesto vadovaujamas Korp! Neo-Lithuania orkestras, kaip ji jau įprasta vadinti neolituanių orkestru, per tą penkiolika metų tapo vienu populiariausių lietuvių išeivių pramoginės muzikos orkestrų šiame krašte, susiorganizavęs Clevelande, vėliau persikėles ir save išryškines Chicagoje. Neįmanoma išskaičiuoti, kiek ir kur jis yra savo muzikos garsais kėles įvairių, mažesnių ar net didžiųjų pobūvių nuotaiką keliaudamas iš vienos lietuvių kolonijos į kitą, pasiekdamas net Kanadą, bet daugiausiai reikšdamasis Chicagoje, kur paprastai jis užimtas kone kiek-

daugiausiai rūpesčio kelia vakarų Europai ir Japonijai, tiesioginiai priklausančiams nuo Artimųjų Rytų naftos tiekimo. JAV yra veikiant paliestos amerikietiškos naftos bendrovių asmenyje." Šiemet veik visuose OPEC kraštuose JAV naftos bendrovės jau yra nusavintos ar vyksta nusavinimo procesas (pav. Kuwait ruošiasi bendrovės nusavinti 1975 metų pradžioje, Venezuela -- 1975 metų birželio mėnesį ir t.t.).

1972 metais rašiau: "Vakarų pasaulio įtaka OPEC kraštuose susiaurėja į be galo atsargius diplomatinis ėjimus ir ji priklauso išimtinai nuo kasmet išmokamų dolerių ar svarų kiekio". Šiemet vykstantis JAV naftos bendrovių nusavinimas patvirtina išpūdį, kad JAV-bės yra politiniai bejėgės sustabdyti amerikietiškus bendrovių nusavimus.

1972 metais rašiau: "Gal apčiuopiamiems pažadams su laiku nustoja vertės, amerikiečiams teks griebtis agresyvesnių savo įtakos plėtimo priemonių? Ir kažin kokios tos agresyvesnės priemonės bus?" Šiemet, 1975-ais metais, jau turėjome garsiuosius Kissingerio pareiškimus Business Week žurnalui, Fordo patvirtinimą, kad jis su Kissingerio nuomone sutinkas, Popiežiaus atsisaukimą į tuos, "kurie tvirtina, kad mes išėjome iš pokarinio laikotarpio ir jau randamės karui pasirodymo laikotarpyje". Meksikos prezidento pareiškimą, kad JAV ir Sovietų Sąjunga ruošiasi tarpusaviam karui; Kinijos valdžios nurodymą, kad karas tarp Sovietijos ir JAV randasi pasirodymo stadijoje, Opec paskutinės konferencijos pranešimą, kad dabartinė ekonominė krizė "sudaro kaskart didesnį pavojų pasaulio taikai", ir t.t., ir t.t.

(Bus daugiau)

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

■ Laiškai Dirvai

LIETUVOS ŽEMĖLAPIO AUTORIAUS PASISAKYMAS

Gerb. Redakcijos prašau neatsisakyti idėti šiuos paaiškinimus dėl šių metų sausio mėn. 3 d. Dirvos Nr. 1 tilpusio Algirdo Gustaičio rašinio apie mokyklinį Lietuvos žemėlapi. Rašinys pretenduoja į recenziją, bet pirmoje vietoje puola asmenis ir tik iš to apsprendžia patį žemėlapi. Daugiausia tenka žemėlapio autoriui, bet nepasigailėta ir kitų asmenų, prisidėjusių prie žemėlapio paruošimo ir jį išleidusių. Visi jie apšaukti tautos išdavikais. Toks, būdingas to rašinio autoriui, tonas neleidžia jam bešališkai vertinti pasiūlyto objekto – šiuo atveju JAV LB Švietimo Tarybos išleista Lietuvos geografinį žemėlapi. Nebūtų man reikalo šiuo laiškui kreiptis į Jus, jei šališkumu, iškraipytais faktais ir neteisingomis prielaidomis nebūtų klaidinama mūsų visuomenė.

Pradėjęs tvirtinimu apie žemėlapi braižytojo drebančias rankas – faktas, kurio jis negalėtų įrodyti ir kuris nieko bendro su žemėlapiu neturi, recenzentas toliau griebia patį žemėlapi. Visiškai nesiorientuodamas kartografiškoje, jie ieško priekabių mastelio žymėjimo. Žemėlapyje yra parodyti net du linijiniai masteliai: kilometrų ir mylių. Recenzentas kaž kodėl juos vadina svetimu vardu – 'scale'. Gi skaitlinį mastelį jis nesunkiai galėtų rasti iš geografinio tinklo, jei jis jam taip įdomus. Žemėlapi originalai, kurie paprastai būna didesni už spausdintas kopijas, čia mažinti ne iki tam tikro skaitlinio mastelio, bet iki norimo, patogaus mokykloms dydžio.

Lietuvos žemėlapis apie kurį čia kalbama yra MOKYKLINIS, FIZINIS, GEOGRAFINIS SU POLITINĖ MIS SIENOMIS, skirtas Lietuvos geografijai mokytis liuanistikos mokyklose. Tai nepamirština ieškant jo tikslumo. Visi sutartiniai ženklai jame išeina iš mastelio, visi jie padidinti tiek, kad mokiniai iš savo suolų matytų juos. Čia, pav. Nemunas parodytas apie 3 km pločio, miestų ir miestelių ženklai apie 4 km dydžio ir pan. Dėl to recenzento surasti atstumų skirtumai

gavosi dėl ženklų padidini mo. Iš kitos pusės idomu iš kokių palyginimų jis tuos skaičius gavo ir kaip jis matavo? Ne kaž kokių kvadratų ir drebinių pilnas tas žemėlapis, o savais sutartiniais ženklais. Keturkampiai miestams ir trikampiai miesteliams buvo vartojami nepriklausomoje Lietuvoje A. Vireliūno mokykliniame žemėlapyje ir pedagogams pageidaujant, tokie ženklai pavartoti ir šiame žemėlapyje. Tai yra mūsų tradicijos tęsinys.

Nesuprantama A.G. rašinys tokia pastraipa: "Atstumai tarp Varėnos ir Babiškės yra 9 km. LB Lietuvos žemėlapyje tų gyvenviečių nėra. Idomu, kaip recenzentas išmatavo atstumą tarp gyvenviečių, kurių nėra žemėlapyje? Žemėlapyje pažymėtas Varėnos miestelis, gi geležinkelio stotis su dažnytkaimiu prie jos visai nežymėtos. Tai liečia ir kitų vietovių, kurių pasigenda recenzentas, kaip Vėžaičių bažnytkaimio ir pan. Jis turėjo pastebėti, kad šiame žemėlapyje nėra nei bažnytkaimių, nei kaimų, nei dvarų, nei vienkaimių, nei geležinkelio stočių, nei kitų smulkių gyvenviečių, lygiai kaip nėra jame mažesnių upių ir upelių ir daugelio ežerų. Speciali pedagogų komisija sudarė detinų žemėlapių vardų sąrašus ir jų buvo laikytasi sudarant žemėlapi. Gi komisija buvo nuomonės, kad žymėtini tik patys svarbieji ir reikšmingieji vietovardžiai, nes žemėlapis bus aiškus ir mokinams lengvai suprantamas, jei jis nebus perkrautas geografinė medžiaga.

Dėl kelių tinklo reikia pasakyti, kad jis, kaip ir visur, nuolat keičiasi. Išvedami nauji keliai, asfaltuojami vieškeliai, siaurieji geležinkeliai paverčiami plačiais ir t.t. Pav. geležinkelis tarp Alytaus ir Varėnos buvęs nuardytas, mano žiniomis, ir vėl atstatytas Mažonoje Lietuvoje parodytos tik geležinkelio ir plentų magistralės. Nesuprantama ko norėjo recenzentas skelbdamas Spirdingos ežero plotus. Tai geografinis vadovėlio, o ne žemėlapi reikalas. Kad nėra upelio, jungiančio tą ežerą su kitu eže

ru, tai kaip jau minėjau šiame žemėlapyje upeliai nežymėti. Dėl visos eilės nepažymėtų ežerų, tai jų pedagogų komisija nerado reikalo žymėti mokykliniame žemėlapyje.

Vietovardžiai, su labai mažomis išimtimis, žemėlapyje yra rašyti taip, kaip jie surašyti prof. A. Salio sudarytame, kirčiuotame vadyne – priėdė prie Lietuvos žemėlapi, Lietuvos Enciklopedijos išleisto 1956 metais. Tuo vadyne naudojasi visi mūsų mokslininkai. Tur būt ir recenzentas sutiks, kad prof. A. Salys buvo žymiausias mūsų toponimikos žinovas. Pagal tą vadyną reikia rašyti ne Pirčiupis, o Pirčiupiai, ne Maišiogala, o Maišiogala, ne Medininkai, o Medininkai ir ne Tvankstė, o Karaliaučius. Stabtelis kiek prie vardo Tvankstė. Kartą, besikalbant apie vietovardžius, paklausiau prof. A. Salio apie tą vardą. Į tai jis paaiškino, kad reikia nepamiršti jog kryžiuočiai valdė Mažąją Lietuvą 700 metų; jie statė miestus ir pilis ir vadino juos savo, vokiškais vardais. Toje vietoje, kur dabar stovi Karaliaučius miestas, buvę miškai. Kryžiuočiai čia pastatė pilį ir pavadino ją Königsberg. Mes tą vokišką vardą sulietuvinom ir Karaliaučiu ir tas vardas mums prigijo. Tvankstė yra visai skirtingos vietos vardas ir su Karaliaučium nieko bendro neturi. To vardo prof. A. Salys ir vadyne neįrašė. Gal recenzentas ir turi kokių nors svaresnių davinų ir pagrindo vadinti Karaliaučiu Tvankstę, bet, deja, jų neduoda.

Recenzentas nusiskundžia kad Nemuno upės vardas dingsta jos žemupyje. Žymūs mūsų hidrologas, prof. S. Kolupaila asmeniškai tyrinėjo ir aprašė Nemuną nuo jo ištakų iki žiočių. Apie tai išleista jo studija 'Nemunas' su pridėtu prie jos Nemuno baseino žemėlapiu. Joje prof. S. Kolupaila sako (pusl. 226), kad 11 km žemiau Tilžės Nemunas pradeda skirstytis į šakas. Į dešinę teka Rusnė, į kairę Gilija, kuri skiria Klaipėdos Kraštą nuo Rytprūsių. Tad, tikrumoje Nemuno vardas dingsta nepasiekęs Kuršių Marių. Dar žemiau, ties Rusnės miesteliu Rusnės upė vėl dalijasi į šakas ir jos vardas dingsta. Į dešinę teka Atmata, į kairę Skirvytė, kurią išvesta Lietuvos - Vokietijos siena. Taip yra tikrovėje, o kaip Lietuvos okupantų žemėlapi

rodo, tai jais aš nesiremiu.

Netiesą recenzentas rašo buk tai prof. Vl. Viljamas mano parengtą žemėlapi atmetė. Komisijai buvo patiktas projektas – šikcas, kuriame Lietuva būtų rodama etnografinėse sienose, kaip jas nustatė Lietuvos tyrimo institutas. Prof. Vl. Viljamas, lygiai kaip ir prof. A. Salys pasisakė už tarptautinėmis sutartimis nustatytas sienas, kaip ir yra padaryta.

JAV LB švietimo tarybos išleistas žemėlapis yra nemažai būrio pedagogų ir atitinkamų sričių mokslininkų sutelktinis darbas. Tai nėra kaip kritikas rašo, vien J. Kavaliūno ir jo skirtų komisijai neapgalvotas kūrinys. Buvo skiriamos komisijos kvalifikuotų pedagogų, istorikų, geografo, teisininkų. Tuo ar kitu klausimu buvo atsiklausiama nuomonės atitinkamų sričių specialistų, profesorių. Buvo derinama priėmimo politinių veiksmų nusistatymo ir pageidavimų. Recenzentas paneigia visų jų kompetentiškumą ir priekaištuoja kodėl buvo atmeti jo patarimai. Jis dedasi esąs ir kartografas ir geografas ir istorikas ir pedagogas ir teisininkas, o be to, politika, toponimika ir Lietuvos sienos – tai jo specialybės. Kokia praktika ir mokslais remiantis jis imasi kitus mokytį, niekinti ir švaistytis insinucijomis?

Didelio žinovo tonu jis griebia už Lietuvos valstybės sienų. Išdidžiai pradeda taip: "LB žemėlapyje ypatingai neteisingai, blogai, nušikalteliškai lietuvių tautai, išvestos sienos pietuose ir vakaruose..." Kaž kodėl recenzentas visai nemini šiaurinės sienos. Gi čia, nustatant Lietuvos valstybės sieną su latviais, jų pusėje liko lietuviški Subatas, Alūksta, Aknystė, Bauskė, pajūrys tarp Šventosios ir Bartuvos upių ir gal dar daugiau. Recenzentas reikalauja įjungti į Lietuvos valstybės ribas ne tik Mažąją Lietuvą, bet ir visus vakarinius prūsus. Prūsai, kad ir giminingi lietuviams, niekad nebuvo Lietuvos valstybės ribose ir jie patys yra išnykę. Tuo tarpu Kuršas ir Livonija buvo Lietuvos valstybės sudėty ir ten tebegyvena taip pat gimininga lietuviams tauta. Kodėl recenzentas nieko apie tai neužsimena?

Ruošiant šį žemėlapi vadovautasi Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto

Tarybos 1966 metų kovo mėn. 7 d. nutarimu, kur pasakyta: "Politiniame Lietuvos žemėlapyje Lietuvos valstybė turi būti rodoma tarptautinių sutarčių nustatytose sienose". Tokių sienų pageidavo ir pedagogų susirinkimas, tokiam Vliko Tarybos nutarimui pritarė mūsų profesoriai, jam pritarė ir Švietimo Taryba. Recenzentas nesutinka su tokiomis sienomis. Jis tuščiažodžiauja apie tautos išdavystę ir pan. Ar nebūtų geriau, vietoj pykti, pačiam paruošti ir išleisti žemėlapi su savo sienomis. Juk to jam niekas nedraudžia. Vėl, dėl 1920 m. liepos mėn. 12 d. sutarties, recenzentas neteisingai rašo teigdamas, kad: "1920 m. tarp nepriklausomos Lietuvos ir Sovietų Rusijos, Maskvoje pasirašytoje, taikos sutartyje Lietuvai pripažintas Augustavas. J. Kavaliūno Komisijos paramstomas J. Andrius tą sutartį laužo ir iš Lietuvos atima Augustavą". Tikrumoje, sutarties 2-me straipsny, kur aprašoma sienos topografija, pasakyta: "Siena pradėdama nuo tos vietos, kur Gorodnianskos upe įteka į Bobro upę". Tai prie ko čia Augustavas ir kaltinimas dėl tos sutarties laužymo? Suvalkų - Augustavo srity tuo metu ėjo lietuvių kovos su lenkais ir rusai dėl jų nesiderėjo.

Šiuo klausimu aš Draugo kultūriniam priėdė 1974 m. sausio 5 d. esu plačiau rašęs ir daugiau nieko nei pridėti, nei atimti neturiu. Recenzentas rašo, kad jis aną straipsnį skaitęs, tai nėra reikalo čia kartotis. Recenzentas pasigenda ne tik savų, bet ir istorinės "Lithuania Propria" sienos. Čia ir vėl turiu kartoti, kad šis žemėlapis yra geografi

nis, ne istorinis. Berods ruošiamasi išleisti Lietuvos istorinį atlasą, tai jame teks ieškoti ir "Lithuania Propria" sienos ir kitų istorinių sienų. Gi etnografinės sienoms yra išleistas Lietuvos etnografinių sienų žemėlapis.

Kuo yra pakenkta latviams, estams ir bendrai Pabaltiečių būsimai laisvei, išleidžiant geografinį Lietuvos žemėlapi, tur būt tik recenzentas vienas težino.

Pagaliau recenzija baigiama patarimu tą žemėlapi slepti nuo žmonių akių, jo nerodyti, nesijuntinėti svetimiesiems ir jokių būdu neleisti iš jo mokytis lietuvių jaunimui. Bet lygiai to paties nori ir Lietuvos okupantas. Abiems tas žemėlapis netinkamas. Vienam čia Lietuva permaža, kitam perdidelė.

O kas liečia Algirdo Gustaičio kaltinimų dėl tautos išdavystės, lietuviškų žemių išsižadėjimo, pataikavimu Lietuvos okupantui ir pan., tai visus tuos kaltinimus atmetu, prisimindamas, kad aš Lietuvos žemę ir jos sienas savanorių Lietuvos Kariuomenės eilėse gyniau nuo priešų, tuo tarpu kai jis tik tuščiu žodžiu jas gina. Tokie kaltinimai nepasitarauja bendram, lietuviškam reikalui ir bet kokios diskusijos su tokiu 'recenzentu' neįmanomos.

Juozas Andrius
Žemėlapio autorius

BOILER OPERATOR
Opening for experienced Boiler Operator with mechanical background. High pressure license required. BEARFOOT CORPORATION
FIRST AND WATER STS.
WADSWORTH, OHIO
216-335-2581 (7-13)

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6
CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9
TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

IŠ PRAETIES PRISIMINIMŲ... (8)

KAUNO MARGUMYNAI

KAZIMIERAS MAŽONAS

Marga įvairiautinė Kauno miesto gyventojų masė skeptiškai ir nepalankiai, o kai kurie ir su neslepia priešiškumu sutiko lietuvių ir besikuriančią valstybę. Prieš karą skaitlinga tvirtovės igula bei gubernijos administraciją sudarė rusai, kurie su savo šeimomis ir buvo didžiausioji tautinė grupė. Po karo jų liko nedaug. Rusams išsikrausčius, gyventojų daugumą sudarė žydai iš kurių vieni biznio sumetimais dėl palankesnio veikimo ploto, nors dar ir nevisai apsisprendę, atsargumo dėlei, žvalgėsi į pietus. Kita jų dalis ir ypač jaunesni jau žvalgėsi į rytus. Po žydų sekė lenkai kurie atvirai kaip ir vilniškiai lenkai laukė Pilsudskio legiono. Šių lenkų dauguma gyveno žaliakalny. Šančiuose gyveno nemažai vokiečių. Juos čia pasikvietė apgindavo Tilmanso ir šmito fabrikai kaip meisterius,

kvalifikuotus ir šiaip jau darbininkus. Tai buvo gal mažiausia etninė grupė. Kaip ir įprasta vokiečiams jie iš aukšto į visus žiūrėjo ir niekam savo simpatijų nerodė.

Vokiečiai, užėmę Kauną, gatvių, aikščių bei viešų iškabų pavadinimus pažymėjo net keturiomis kalbomis: vokiečių, rusų, lenkų ir net žydų. Visame mieste nesimatė nė vieno lietuviško užrašo. Aišku kad tokia padėtis lietuviams negalėjo toleruoti. Skubiai buvo išleistas griežtas įsakymas, kad visi mieste išoriniai užrašai būtų žymimi vien valstybine lietuvių kalba. Tas pavyzdys ypatingai sujaudino žydus, kurie vengdami gresiančių nemažų pabaudų, skubiai ėmėsi keisti savo krautuvų iškabų užrašus. Blogai mokėdami lietuvių kalbą arba menkai žinančių patariamai, iškabų tekstą dažniausiai vertė pažodžiui

iš rusų kalbos, kas neretai sudarydavo ir keistą vaizdą. Štai vienas iš tokių pavyzdžių. Lietuvos totoriaus Aliaškevičiaus dideliame pastate Vilniaus gatvėje greta prezidentūros buvo kelios krautuvės. Vienos krautuvės iškabos tekstas rusų kalba skelbė "Mastierskaja dietskich i damskich šliap" pažodžiui buvo išversta "Dirbtuvė vaikų ir moterų kapaliu". Nenuostabu, kad šitas lietuvių linksminę vertimo šedevras greit dinga. Savo įžuluma ypatingai pademonstravo pirmosios Kauno miesto tarybos atidarymo posėdy, trijų tautybių lyderiai, būtent, žydų prekybininkas Chodossas, lenkas Aleksotas vaistininkas Povilas Radecki-Mikuličius ir sudavietis vokiečių miesto liginės ūkvedys Kinder'is pareikalavo, kad visos lietuviškai sakytos kalbos ir visa posėdžio procedūra būtų verčiama į jiems suprantamas rusų arba lenkų kalbas, nors jie visi nebūtinai lietuviškai kalbėjo, nes to jų biznis reikalavo. Iškart buvo jiems patarta, jei dar valstybinės kalbos nemoka, tai skubiai turėtų pramokti. Šito patarimo užtenko, kad panašūs reikalavimai nebesikartotų.

Jau anksčiau minėjau, kad pradžioje buvo trūkumas su aukšto mokslo specialistų ir tekdavo kviesti mažai arba ir visai lietuvių kalbos nemokančių. Aišku kad tokiose aplinkybėse neretai susidarydavo komiškos situacijos, kokioj kartą ir man pačiam teko dalyvauti. 1920 metų vasaros pabaigoje Sveikatos departamento revizorius senamiesčio Bergerio vaistų krautuvėje rado keletą svarų arseniko ir nemažai kitų svaiginančių bei stipriai veikiančių vaistų. Bergeris buvo patrauktas teisman remiantis Sveikatos departamento išleistu įsakymu, draudžiančiu vaistų krautuvėms gaminti ir pardavinėti minėtus vaistus. Teisme Sveikatos departamentas atstovavo V.R.M. juriskonsultas nemokantis lietuvių kalbos rusas Riešiotkin'as, farmacijos skyriaus viršininkas Pranas Stokelė ir aš, eksperto rolėje. Bergeri gynė advokatas Vladas Stašinskas tuo metu laisvai (pri vačiai) teisę praktikavęs. Se nas prityręs teisėjas Herubavičius blogai lietuviškai kalbėjo, nuolatos ipindamas tai lenkiškus, tai rusiškus žodžius. Riešiotkin'as trumpoj kalboj pateikė kaltinimą rusiškai. Vl. Stašinskas pa

reiškė nusteimą, kad V.R. Ministerijos juriskonsultas nemoka valstybinės kalbos, kad jis tos kalbos nesupranta ir paprašė teisėjo ją išversti į lietuvių kalbą, o juriskonsultas kalbą nesuprantama kalba čia esąs nereikalingas. Riešiotkinui išėjus, teisėjas ir pats šypso damasis iš savo vertimo, vargais negalais išvertė. Stašinskas rimtai klausėsi teisėjo vertimo ir jam baigus nuoširdžiai padėkojo. Kadangi Sveikatos departamento paskubomis išleista me ir žinovų nepatikrintame įsakyme truko žodžio 'laikyti', o Bergeris gaminime bei pardavinėjime nepagautas byla buvo greit baigta ir pasiremiant vien tuo, kad vaistai buvo konfiskuoti ir Bergeriui patarta šitų vaistų ateity nebelaikyti.

Ir be gero kalbos žinojimo daug trūkumų ir nepatogumų teikė nusistovėjusios ir visų priimtoms moksliskosios terminologijos trūkumas. Neretai vienos ir tos pačios mokslo srities atskiri darbuotojai vieni ir tai pačiai savokai ar daiktui sukurdavo savo išmanymu ir supratimu skirtingus terminus ir kalbėdavo tuo pačiu klausimu vienas kito nebesuprasdami. Tuo metu dar

ir kalbininkai tebesiginčijo dėl taisyklingos rašybos. Ir tik 1921 metais mokslišką terminologiją rimtai susirūpinta ir 1922 metais universitetui įsisteigus, tas klausimas galutinai buvo su tvarkytas.

Čia miniu šį klausimą, nes be daugelio kitų buvo palietęs ir mane. Daug lietuvių vaistinės vaistinė, taip vadinamų padėjėjų išėjusių valdininkaut ir vaistinėse buvo didelis jų trūkumas. Sveikatos departamentas Švietimo ministerijai sutinkant įsteigė 16 savaičių kursų, paskirdamas prof. Petrą Raudonikį ir mane dėstytojais. Kadangi nemažai kursantų buvo žydų, silpnai mokančių lietuvių kalbą, lietuvių kalbos dėstytoju paskyrė Justiną Tumėną. Dėl minėtos terminologijos trūkumo prof. P. Raudonikis sutiko laikinai dėstyti tik rusų kalbą. Prie Švietimo ministerijos sudarytą komisiją iš keturių (prisimenu dr. Aldoną Šliupaitę, Liudą Daukšą, Šukevičių) kursantai buvo egzaminuojami ir šios ministerijos vardu buvo išduodami diplomai. Iki 1922 metų buvo šių kursų paruoštos trys laidos, viso virš 100 žmonių. (Bus daugiau)

KŪRYBA IR MOKSLAS

VYT. ALANTAS

PALIKTA BRYDĖ RUGIUOSE

RAŠYTOJUI BALIUI GRAŽULIUI 60 METŲ

Rašytojas Balys Gražulis su žmona Maryte ir namų sargu Kudliuku.

Gino Alanto nuotrauka

Balys ir Marytė Gražuliai gyvena Flinte, Mich. maždaug 70 mylių į šiaurę nuo Detroito. Atseit, jis yra mano artimas kaimynas. Vieną apsiniaukusią dieną sėdom su sūnum į mašiną ir nuvažiavom Gražulių aplankyti.

Važiudamas galvojau, kad mes su Baliu pažįstami daugiau kaip 20 metų, dažnokai susitinkam pobūviuose ir gegužinėse, bet kažkaip jis per tą laiką nepasikeitė nei fiziškai, nei dvasiškai. Visada santūrus, nedaug tekalbą, bet jei kartais ima pasakoti savo atsiminimus iš praėjusių laikų, mes klausomės su dideliu malonumu: mat, jis pasakorius iš Dievo malonės, juo labiau, kad ir atmintį turi pavydėtina. Kalbant apie jį kaip rašytoją reikia pastebėti, kad jis priklauso prie tų plunksnos darbuotojų, kurie per literatūros dirvonus brendžia iš lėto, nesukubėdamas ir nesiblaškydamas, ilgesnį laiką sustodamas ir vėl pajudėdamas. Jo pirmoji novelių knyga Brydė rugiuose pasirodė 1947 m. Vokietijoje (Patris leidinys), antras rinkinys Sudužęs vaizdas — 1958 m. Anglijoje (Nidos Knygų Klubo leidinys). Tai, tarp knygų pasirodymo laikotarpiai išeina po keliolika metų. Pastebėtina, kad abi knygos išleistos jau tremtyje.

Nė nepastebėjom, kaip tuos 70 mylių sukorėm ir sustojom Flinte prie Marytės, Balio ir jų 'namų draugo' Kudliuko namų gal, teisingiau pasakius, namelio, kuris man visada primena pasakose raganos užburtą buveinę... Kudliukas mus pasitiko nedraugiškai amšėdamas, bet netrukus mes su juo susipratom...

Viduje ideali tvarka ir švara: rodos, nė su mikroskopu nerastum dulkelės, o be to visi kambariai apstatyti skoningais baldais. Plunksnos žmogui atvažiavus pas kolegą smalsu žvilgtelėti ir į jo dirbamąjį. Balio dirbamasis, kaip ir kiti kambariai, galima sakyti, miniatiūrinis, bet sutvarkytas ko tvarkingiausiai. Ant mažo rašomojo staliuko padėta rašomoji mašinėlė, pasienyje stovi knygdėtė, sofa ir vienas kitas paveikslas kaba ant sienų. Kai aš atvažiuoju pas Balį, niekad negaliu atsistebėti jo dirbamojo tvarka ir, kai pagalvoju apie savo dirbamąjį, tai mane suima gėda ir pavydas: niekad negaliu savo dirbamajame prieiti prie padores-

nės tvarkos: visur prikrauta knygų, bylų, mėtosi išblaškyti rankraščiai — kartais kai ko reikia aš ir pats nebesusigaudau ir imu kaltinti namo 'vaiduoklius', kurie 'pasisavina' mano daiktus... Aš itariu, kad Balio dirbamasis neišsiverčia be Marytės rankos. Mano dirbamasis irgi igauna tvarkingesnį vaizdą, kai Irena prideda savo ranką, bet jai tenka gerokai pakovoti su manimi, kol gauna mano leidimą...

POKALBIS

Susėdam saloniuke, atsiranda stiklai su tauriais gėralais: su namine šermukšnine ir skacu, Ginas fotografuoja, o aš pradedu pokalbį:

— Sakyk, Baly, kas patį paskatino imtis plunksnos?

— Lankydamas Varėnos pradžios mokyklą, — ima pasakoti Balys pagal savo paprotį truputį pastapčiodamas, bet visada nuosekliai ir vaizdžiai, — labai mėgau deklamuoti, ypač Maironį. Mokytojas ir publika pagirdavo už gerą deklamavimą, bet eilėraščių didelio pasirinkimo neturėjau. Tuo metu Trimite (1925-1934 m.) Delininkaitis spausdino labai patriotinius eilėraščius. Man patiko, ėmiau juos deklamuoti ir pats mėginti rašyti, tačiau, kaip matai, i poeziją galutinai nenukrypau: Vincas Krėvė sutrukdė. Jo novelė Šiaudinė pastogė man padarė didelį įspūdį ir jos įkvėptas parašiau savo pirmą apsakymą Pabarukas, būdamas 15 metų. (Išspausdintas pirmame novelių rinkinyje Brydė rugiuose). Paskum parašiau operetę Kuprotas oželis, komediją-operetę Kieno viršus — piršlių varžybos, o 1934 m. spaudos sukakčiai paminėti sukūriau dramą Jau teka saulutė. Visi tie veikalai buvo pastatyti ir su pasisekimu suvaidinti Varėnoje. 1932 m. ėmiau reikštis ir spaudoje kaip žurnalistas. Ūkininkų Patarėjo redaktorius Antanas Bružas tuo metu įsteigė Spaudos Talkos Biūrą korespondentams paruošti už akinių būdu. Aš tą kursą išėjau ir pirmą korespondenciją parašiau i Lietuvos Aidą 1932 m.

— Atitarnavęs kariuomenėje, pats dar tarnavai liktinu jaunesniojo puskarininku 1935-1940 m. Kokį darbą dirbai ir ar negalėtum pasakoti kokį būdingą atsitikimą iš to meto savo veiklos?

— Kariuomenė tada turėjo savaitinį radijo pusvalandį. Pusvalandžiams aš paruošdavau medžiagą, parašydavau ir surežisuodavau vaidinimus. 1937 m. Kaune garsėjo Klaipėdos nacių byla. Plk. Šarauskas iškėlė mintį, kad ta proga būtų ne pro šalį pareklamuoti kariuomenę ir paskatinti visuomenę aukoti Ginklų Fondui. Aš parašiau atitinkamą radijo vaizdelį, tarp kit ko vaizduojantį, kaip sekmadienio popietę su sirinke kareiviai linksminasi ir dainuoja:

Raiti ant žaselės,
Pasistiprinę dešrelėm
Josim už tėvynę!

Mano rankraštis buvo paduotas pulko vadui plk. Dočkui, kuris turėjo duoti sutikimą vaidinti. Po kiek laiko pulkininkas šaukia mane i savo kabinetą. Įeinu, jis sėdi už stalo ir sklaido mano rankraštį marmėdamas:

— Sėsk, vaikeli, sėsk, — sako jis ir skaito toliau. — Gerai, gerai, kad priėmiau tavę i tarnybą, — o priešes prie žaselės scenos staiga susunka: — Ką, tu juokies iš tėvynės! — Aš jam noriu paaiškinti, kad nesijuokiu, bet jis stumtelė mano rankraštį šalin rėkdamas: — Tu juokies iš manęs, seno žmogaus, ar tu nemoki mandagiau šnekėti, ar tu tvarte užaugai? — Ir išvygo mane iš savo kabineto. Ėjau galvodamas, kiek užkraus daboklės valandų... Po kiek laiko vėl mane šaukia pas pulkininką. Įeinu drebėdamas i kabinetą, bet vadas lyg niekur nieko man sako: — Kurioje vietoje mes nutraukėme? A-a, prie dešrelių. Gerai, tik to juoko nereikia, — ir pasirašė, kad vaidinti galima, bet Užsienio Reikalų Ministerija vaidinimo nepraleido.

KAIP ZIKARAS PABĖGO NUO MIKROFONO

— Kolega ilgą laiką dirbai Kauno Radiofono. 1941 m., prasidėjus vokiečių rusų karui, pats su būreliu sukilėlių užėmė Radiofoną ir 1941-1944 m. ėjai atsakingas pareigas, būtent, buvai literatūros skyriaus redaktorius. Tuo metu pačiam teko susidurti ir dirbti su daugybe Kauno rašytojų, aktorių, menininkų bei intelektualų. Ar negalėtum papasakoti iš tų laikų kokį būdingą atsitikimą?

— Mums kilo mintis, — Balys tuojuo ima pasakoti, — pakviesti pasižymėjusius žmones įkalbėti plokštes

apie savo veiklą. Mes norėjom, kad jų balsas būtų užfiksuotas ateičiai ir kad painformuotu visuomenę, kaip jie dirba. Tarp kitų pakvietėme įkalbėti plokštelę ir skulptorių Juozą Zikarą. Aš pats su juo kalbėjau ir tarp kit ko paklausiau, kas pozavo jo garsiajai Lietuvos Laisvės skulptūrai, stovinčiai Karo Muziejaus sode. Jis atsakė, kad galvai pozavusi kažkokia mokytoja, o visai figūrai — jo žmona, kadangi jis negalėjęs rasti moters, kuri būtų sutikusi pozuoti nuoga. Plokštelė buvo paruošta, numatyta diena ir valanda transliuoti, ir, rodės viskas tvarkoje. Zikaras prieš transliuojant užėjo i Konrado kavinę, kur tada kasdien apie vidurdienį rinkdavosi Kauno šviesuomenė, ir radęs ten savo kolegą skulptorių Petrą Rimšą, neiškentė nepasigyręs, kad jis esąs įvertintas ir buvęs pakviestas įkalbėti plokštelę. Viskas būtų tuo ir pasibaigę, jei jis nebūtų užsiminęs, kad jam pozavusi jo žmona nuoga. Rimšai tik to ir tereikėjo: jis pagavo savo kolegą ant liežuvio ir pradėjo Zikarą gėdinti. — Ką žmonės pagalvos išgirde, kad tavo žmona pozavo nuoga? — jis sako. — Visi pradės juoktis, sakys: matai, kokia Zikaro žmona ištvirtė! Kaip tau ne gėda tokius dalykus pasakoti viešai? — Zikaras puolė i paniką. Atbėgo i Radiofoną ir pareikalavo tą vietą iš plokštelės išbraukti, bet to nebuvo galima padaryti techniškai, kadangi iki transliavimo bebuvu likę labai mažai laiko. Tuomet mes susitarėme plokštelės ne-transliuoti, o leisti jam pačiam kalbėti išleidžiant tą vietą. Aš pats jį pasodinau prie mikrofono, viską paaiškinau kas reikia daryti ir išėjęs iš transliacijos kambario žiūrėjau iš gretimo kambario pro langą kas bus. Matau, kad Zikaras vis labiau jaudinasi artinantis

transliavimo pradžia. Pagaliau prieš pradėdam kalbėti jis nebeišlaikė, šoko nuo kėdės ir, pribėgęs prie durų, ėmė daužyti kumščiais šaukdamas atidaryti, nes, mat, iš vidaus jos neatsidarydavo, o tik iš kito kambario. Atidarius duris Zikaras išlėkė visas apsiplies prakaitu. Man irgi panika: kas daryti? Tada Zikaras suriko: — Trauk ją velniai: leiskit plokštelę kaip įkalbėta! — Plokštelę paleidom pavėlavę porą minučių.

UŽPILDYTA BRYDĖ RUGIUOSE

Gražulio novelių siužetai imti iš Lietuvos ir tremties gyvenimo. Jis daugiausia vaizduoja anų laikų kaimą, bet nevengia ir miestiečių gyvenimo. Sakysime, pirmame rinkinyje Brydė rugiuose iš 15 novelių 12 skiria kaimui. Pastebėtina, kad autoriui žymiai geriau sekasi vaizduoti kaimą, kaip kad miestą. Jo veikėjai daugiausia yra kaimiečiai, o jei autorius kalba apie miestiečius, tai vis vien jauti, kad viena jų koja tebėra kaime. Gražulio kaimiečiai yra gyvi, tarsi iš tikrovės perkelti i knygos puslapius žmonės, nors, kalbėdamas ir apie miestiečius, jo herojai prakalba i mus įtikinančia gyvenimiška kalba.

Antroje knygoje — Sudužęs vaizdas — nors jau rašytoje tremtyje, bet vis vien autorius dar grįžta laisvon ir jau okupuoton Lietuvon. Itin okupuotos Lietuvos gyvenimui būdinga ilgoka ir painesnio turinio novelė Juodoji Rožė, kurią nesunku būtų išplėsti i apysaką, o gal net ir i romaną. Šioje knygoje randame šurpnių sakyčiau literatūrinių reportažų apie lietuvių bėgimą nuo raudonosios armijos antplūdžio (Mirtis ateina, Savanoriai), skaitome čia su švelniu humoru papasakotų atsitikimų (Sapnas, Ruduo, Humoreska Skambutis, Vienos nakties nuotykis), vietomis autorius prabyla romantiškai žaismingai (Drugeliai, Pasimatymas bažnyčioje), o kartais tragiškai (Išdavimas, Žmogus, kuris nematė savo kraujo, jau minėta Juodoji Rožė), o apsakymas Regėjimas padvelkia mistika.

Aptardamas Sudužusį vaizdą Dirvoje 1959 m., savo rašinį pavadinau "Juokais ir rimtai". Tikrai, Gražulis žiūri i gyvenimą iš juokingos ir kartais tragiškos pusės, bet vis dėlto mes pasigendame didesnio kūrinio, sakysime, apysakos

ar romano, kur rašytojas liestų gyvenimą nebe atskirais gabalais, bet išsitiestų i atskleistų pilnesnį savo kūrybos veidą. Jis paliko 'brydė rugiuose', o ją reikėtų užpildyti.

Nors per paskutiniuosius keliolika metų dėl nelengvų sąlygų pasidaryti pragyvenimą ir kartais dėl sveikatos sunegalavimų Gražulio plunksna ir buvo aptilusi, tačiau tai dar nereiškia, kad jis būtų nieko neberašęs: retkarčiais jis parencenzuodavo vieną kitą knygą ar šiaip jau pasisakydavo vienu kitu kultūros klausimu. Balys savo ateities planus slepia, bet mes, jo draugai, jaučiame, kad jo kūrybinė kalvelė smagiai rūksta, bet kas ten kalama, nežinome, nors esame tikri, jog dar toli graži jis nepadėjo i sandėlį savo rašomosios mašinėlės juo labiau, kad pensininko gyvenimas turi tą gerąją pusę — o Balys jau pensininkas — kad atsiranda daugiau laiko pabendrauti su mūžom, ir mes, sveikindami jį garbingo amžiaus sukakties proga, kaip tik to ir linkime.

Aukos Dirvai

Atnaujindami prenumeratą i kitomis progomis aukojo Dirvai šie asmenys:

V. Mickūnas, So. Boston	2.00
K. Ralys, Cleveland	5.00
J. Kučingis, Los Angeles	2.00
T. Penikas, Woodhaven	2.00
T. Varanka, Clarendon Hills	5.00
J. Agurkis, Omaha	9.00
K. Aglinskis, Chicago	7.00
N. Miškinis, Orchard Lake	2.00
K. Germanas, St. Charles	2.00
S. Kudirkos Pagerbimo K-tas Detroit, Detroit	20.00
A. Puskepalaitis, So. Boston	3.00
Jonas Nacevičius, Islington	5.00
K. Tautkus, Melrose Park	2.00
S. Jurgutavičienė, Euclid	7.00
A. Trečiokas, Elizabeth	7.00
M. Augutis, Rockford	2.00
J. Budreika, Toronto	2.00
V. Civiškas, Cleveland	10.00
K. Pautienis, Cleveland	5.00
K. Siliūnas, Flushing	7.00
P. Steikūnas, Chicago	2.00
P. Žolynas, Chicago	7.00
J. Juodišius, Cleveland	2.00
S. Paulauskis, Quincy	2.00
E. Misiūnas, Chicago	7.00
J. Vedegys, Chicago	2.00
K. Balys, Derborn	5.00
K. Kilikevičius, Longueuil	1.00
A. Didžbalis, Chicago	7.00
A. Jurgėla, Glendale	7.00
A. Andrašius, Chesterland	2.00
B. Vembrė, Rochester	7.00

Visiems aukojusiems nuoširdžiai dėkojame.

Viešėdami Chicagoje aplankykite

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ —

PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKA

Cia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

DVYLIKA JUODVARNIŲ...

Chicagoje, Jaunimo Centro didžioje salėje, sausio 17 ir 26 dienomis, buvo susirinkę jaunimas ir senimas pasižiūrėti, pasidžiaugti jaunųjų aktorių scenoje, vaidinamu 'Dvylika brolių juodvarniais lakstančių' veikalu. Pasaka vaizduose, kurią parašė Sofija Kymantaitė-Ciurlionienė, buvusi vyriausia skautininkė. Gražios dekoracijos, gerai pritaikinti kostiumai, gerai jaunimo atliktos rolės, darė malonų įspūdį žiūrovams. Kiekvieną veiksmą palydėjo ilgais plojimais.

Veikalą režisavo ir kostiumus pritaikė Živilė Numgaudaitė. Tinkamą scenos apšvietimą tvarkė Ramunė Martytė. Veikėjai: Meilutė – Dana Petkūnaitė, tėvas – Saulius Germanas, auklė – Vita Šerelytė, tarnaitė – Rasa Lintakaitė, Jaunutis – Tauras Liubinskas, Protolis – Audrius Viktoras, Gudruolis – Linas Liubinskas, Širdukas – Andrius Rušėnas, Šiaurys – Gilė Liubinskaitė, Saulius – Salmė Drungaitė, ragana – Rita Likan-

derytė, senė – Ramona Žygaitė, gandras – Nora Šerelytė, varlės – Laura Laučiūtė, Gilė Liubinskaitė, Ginta Remeikytė, Žilėlė – Daina Titenybė, šarka – Gintė Remeikytė, erelis – Algimantas Vaitkevičius ir nykštukas – Laura Laučiūtė. Kai kurie jų turėjo dvi roles. Mergaičių žymiai daugiau, todėl mergaitės vaidino berniukų roles.

Chicago's lietuvių skautų ansamblis rūpinosi pastatymu. Ansamblio vadovės yra visos skautininkės: pirm. Aldona Martienė, Janina Mikutaitienė, Albina Ramanauskienė ir Irena Šerelienė. Ansamblio tikslas: kas metai paruošti po vieną vaidinimą, kuris būtų parašytas autoriaus – skauto. Pereitais metais pastatė 'Pupą', kitais metais žada pastatyti s. R. Spalio 'Gatvės berniuko nuotykią'.

Tikslas – aktoriai išmoksta gražiai, aiškiai kalbėti lietuviškai scenoje, jie daugiau užimti ir turi mažiau laiko būti gatvėje. Džiugu, kad Chicago's visuomenė remia

ansamblio ir jaunimo pastangas ir atsilanko į tokius parengimus.

MACHINE REPAIR MACHINISTS

Rockwell International Corp. has immediate openings for journeymen machine repair people & machinists at its Battle Creek facility.

Machine repair experience will include the ability to diagnosis mechanical problems & make repairs to machine tools including W/S lathes, radial drills, multiple drills, boring machines, internal & external grinders and the latest HYD-NC machines.

Qualified machinist will be able to set machinery from the ground up with set up & operating experience on the above listed machines.

If interested & qualified call or write:

ROCKWELL INTERNATIONAL CORP.

M. J. Semrau
616-965-7305
10250 F. Dr., N.

Battle Creek, Mich. 49017

An Equal Opportunity Employer M/F (11-12)

DENTIST

\$22,180-\$25,456 per year, Wayne Oakland, Macomb, Monroe or Washtenaw County resident; under 65; liberal fringe benefits. Additional information may be obtained by calling 313-274-2800, ext. 6947. Apply before February 14, 1975 at:

WAYNE COUNTY CIVIL SERVICE COMMISSION

BRANCH OFFICE, P. O. BOX 197
ELOISE, MICHIGAN 48132
TEL. 313-274-4485

An Equal Opportunity Employer (11-18)

Skaitykite ir platinkite
D I R V A

Čiurlionio ansambliai minint 35 metų veiklos sukaktį, ženkliai buvo apdovanojami ansamblio kanklininkai. Iš kairės: ansamblio meno vadovas muz. A. Mikulskis, valdybos pirm. V. Plekaitis, kanklininkų vadovė O. Mikulskienė ir kanklininkai: D. Bankaitytė, D. Urbaitytė, D. Walsh, U. Stasaitė, V. Juorškaitė, R. Bankaitis, A. Gobis, M. Bankaitytė ir R. Urbaitis.

J. Garlos nuotrauka

• Dr. Martynas Kavolis

vra paskirtas vadovauti neapmokamai mokesčių patariamajai tarnybai (free tax aid counselling service) Dubuque mieste. Ji skiriama National Retired Teachers Association ir American Association of Retired Persons nariams ir kitiems nepasiturintiems asmenims padėti. Ji yra sudaryta Institute of Lifetime Learning Washington, D. C. Dubuque Universitetas ir Senior Citizens Center suteikė patalpas šiai labdarinei veiklai. Keletas to universiteto administracinio skyriaus vyresniųjų studentų sutiko tame darbe padėti.

Kavolis prieš porą mėnesių buvo savaitei atsigulęs ligoninėn. Bet dabar jis sveiksta ir stiprėja.

• Čiurlionio Galerijos

ruošiamoje Vasario 16-tos proga dailės parodoje dalyvauja šie dailininkai: Jokūbas Dagys, Jurgis Juodis, Barbora Morkūnienė, Juozas Pautienius, Povilas Puzinas, Jonas Rimša, Antanas Skupas, Mikas Šileikis, Jonas Tričys, Vladas Vaitaitis, Vladas Vaitekūnas ir

Adomas Varnas. Paroda atidaroma Balzeko Lietuvių Kultūros Muziejaus patalpose, 4012 So. Archer Ave. š. m. vasario mėn. 9 d. (sekmadienį), 3 val. p. p.

REIKALINGAS LINOTIPININKAS

Los Angelyje, "The Bonnie Press" spaustuvei reikalingas linotipininkas mokas lietuvių ir anglų kalbas. Dėl atlyginimo ir kitų informacijų telefonuoti (213) 664-2919 arba rašyti: Bonnie Press — 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, Ca. 90029.

DENTAL HYGIENIST

\$11,689 per year
Wayne County resident; under age 65; licensed or eligible for licensure as a Dental Hygienist in the State of Michigan. Liberal fringe benefits. Additional information regarding qualifications may be obtained by calling 313-274-2800, ext. 6947. Apply before February 14, 1975 at:

WAYNE COUNTY CIVIL SERVICE COMMISSION

BRANCH OFFICE, P. O. BOX 197
ELOISE, MICHIGAN 48132
TEL. 313-274-4485

An Equal Opportunity Employer (11-18)

AR JAU
ATNAUJINOTE
PRENUMERATĄ?

GERA ŽINIA

siunčiantiems

DOVANAS giminėms Lietuvoje ir USSR.

Abi šalių susitarimu su VNIESPOSYLTORGU Maskvoje, vienintelė oficiali atstovybė Jungt. Valstybėse

PODAROGIFTS, INC.

skelbia, kad žymiai atpiginami
PREFERENCINIAI RUBLIŲ CERTIFIKATAI,
IR VISAS KITAS DOVANAS
Perlaidų sumos neribotos.

Taip pat primename mūsų klientams, jog dabar laikas užsakyti automobilius, norint, kad būtų tenai gauti pavasaryje.

Gaunami šie modeliai:

ŽIGULI VAZ 2101
ŽIGULI VAZ 2102 — Station Wagon
ŽIGULI VAZ 2103 — Naujas Modelis
MOSKVIČ 408 — IE
MOSKVIČ 412 — IE
MOSKVIČ — Station Wagon — 426, 427
ZAPOROŽEC ZAZ — 968

Taip pat:

MOTOCIKLUS, ŠALDYTUVUS, SKALBIAMAS MAŠINAS, TELEVIZIJOS APARATUS, KAMERAS, SIUVAMAS MAŠINAS, BALDUS, DRABUŽIUS, MEDŽIAGAS, KAILINIUS, RANKINIUS LAIKRODŽIUS IR MAISTO PRODUKTUS.

PODAROGIFTS, INC.

yra VIENINTELĖ firma Amerikoje, siunčianti DOVANIUS CERTIFIKATUS per VNIESPOSYLTORGA be jokių tarpininkų ir t.t.

PODAROGIFTS, INC.

yra VIENINTELĖ firma Amerikoje, pateikianti persiuntimo įrodymus, atitinkančius jos susitarimą su VNIESPOSYLTORGU.

Klientų patogumui užsakymus priima šios su mumis bendradarbiaujančios firmos:

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

723 Walnut St., Philadelphia, Pa. 19106

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

1776 Broadway, N. Y., N. Y. 10019

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

488 Madison Ave., New York, N. Y. 10022

arba mūsų pagrindinė kontora

PODAROGIFTS, INC.

240 FIFTH AVE., (tarp 28 ir 27-tos g-vės)
NEW YORK, N. Y. 10001

(212) 685-4537

Atidaryta kasdiena iki 5 val. išskyrus sekmadieniais.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAZEIKA & EVANS

6815 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRYŠ MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

Republic Steel Corporation tarnautojams: \$100 premija perkant naują automobilį.

Republic Steel Corporation, stengdamasi paremti ekonomiką Amerikos automobilių pramonės, su malonumu praneša savo korporacijos ir didžiųjų automobilių gamintojų nuolaidų planą.

Republic dabar siūlo savo tarnautojams \$100 premiją, šalia fabrikų siūlomų dabar nuolaidų General Motors, Ford, Chrysler ir American Motors, jeigu Republic tarnautojai nusipirks ir pasiims bet kurį naują automobilį ar sunkvežimį pagamintą Jungtinėse Amerikos Valstybėse ar Kanadoje. Šis pasiūlymas taikomas tikrai už automašinas pirktas ir pristatytas tarp vasario 1 ir vasario 28 d., 1975 m.

Mes tikime, kad šis premijų planas bus naudingas automobilių pramonei ir jums, mūsų tarnautojams.

Republicsteel

NEPAMIRSKITE BLYNŲ BALIAUS

Ar jau nutarėte eiti į Pilėnų tunto skautų ruošiamą Užgavėnių balių š. m. vasario 8 d. Lietuvių namų salėje?

Jeigu nutarėte, tai nedelskite ir užsisakykite stalus! O nueiti verta: bus linksma skautiška programa, geri ir skanūs valgiai (Užgavėnių tradiciniai sklandžiai ir kita). Serbų "Slabodos" orkestras gros smagius šokius.

Veiks ir atgaivos šaltinis — baras su visokiais kokteilais, kilniaisiais gėrimais.

Numatomas pilnas bus naudojamas skautų stovyklavimui ir kitokioms skautų veiklos išlaidoms apmokėti.

VELIUONIEČIŲ APLINKINIS CLEVELANDO TAUTYBIŲ FESTIVALIJE

Vasario 23 d., sekmadienį, 2 v. p. p., Clevelando Music Hall įvyks jubiliejinis, 25-tasis tautinės muzikos, šokių, dainų, apeigų bei pa-

pročių festivalis, kurį ruošia "Cleveland Folk Art Assn." ir Cleveland Press. Festivalyje dalyvauja 21 įvairių tautybių grupė. Kai kurios tautybės pasirodo net su keliomis grupėmis (kroatai, vokiečiai, ukrainiečiai). Kiekvienos grupės pasirodymui yra skirta 6 minutės laiko.

Grandinėle šioms 6 minutėms pasirinko Veluoniečių aplinkinį, kurį savo knygoje "Svotbinė rėda" mini tautosakos rinkėjas A. Juška. Tai apeiginis marčpiečio šokis. (Marčpėtis — marčios ir svočios ruošiamos vaišės jaunojo tėviškėje). Aplinkinį pradėdavo piršlys su svočia, kurie, truputį pašokę, iškviisdavo jaunuosius, šie tėvus, o vėliau būdavo iškvičiami pabroliai ir pamergės. Kiekvienas vyras turėjęs pašokti su visomis merginomis, o kiekviena mergina — su visais vyrais. Jaunieji į porą sueidavo šokti tik pačioje pabaigoje. Šokio paskirtis buvusi — suartinti dvi senąsias šeimas per naujai susidariusią šeimą.

Grandinės sceniniame šio šokio atlikime dalyvaus pagrindinės ir parengiamosios grupės šokėjai. Pirmieji šoks pabroliai ir pamergės, antrieji — vestuvėse dalyvaujančius vaikus. Jaunieji — Dalia Rydelytė ir

VASARIO 16 ŠVENTĖ CLEVELANDE

9 val. 45 min. vėliavų kėlimas prie Lietuvių paminklo.

Po to iškilmingos pamaldos abiejose bažnyčiose.

4 val. p. p. Naujosios parapijos salėje

IŠKILMINGAS AKTAS

Programa: Miesto Mero R. PERK ir JAV LB Visuomeninių Reikalų Tarybos pirmininko A. GEČIO kalbos.

Pasveikinimai, proklamacijos, rezoliucijos.

KONCERTAS M. K. ČIURLIONIO ANSAMBLIO KANKLIŲ ORKESTRAS ir solistė IRENA GRIGALIONAITĖ.

RAMOVENŲ VYRŲ CHORAS vad. JUL. KAZENAS, pianu palydį GEN. KARSOKIENĖ.

Vaišės.

Bilietai po 3 ir 2 dol. Moksleiviams — po 1 dol.

Pamaldose ir akte organizacijos dalyvauja su vėliavomis.

Rengia ALTos CLEVELANDO SKYRIUS.

Penktasis literatūros vakaras

Clevelando ateitininkai kasmet surengia literatūros vakarus. Š. m. vasario 1 d. Lietuvių namuose įvyko jau penktasis toks vakaras. Šį kartą pilnutėlė salė clevelandiečių turėjo progą susipažinti su rašytoja Birute Pūkelevičiute ir jos kūryba. Pirmojoje programos dalyje autorė paskaitė dar ne išspausdintą pasaką apie mažo berniuko kelionę į Lietuvą su nykštuku. Po to ji su švelniu humoru papasakojo apie savo laimingus 1974 metus, kuriuose jis laimėjo Draugo premiją už romaną ir Dirvos premiją už novelę. Tas premijas panaudojo si išleidimui filmo 'Kalėdų sapnas'. Po to autorė supažindino klausytojus su novelės 'Kaip Arvis išėjo į žmones' personažais ir paskaitė ištrauką.

Antrojoje dalyje Clevelando ateitininkų choras diriguojamas R. Obalio iš Rochesterio, akompanuojant Ritai Čyvaitei padainavo 6 dainas, kurias klausytojai labai nuoširdžiai pagyrė. Be to, pianistė Danutė Staškevičiūtė iš Rochesterio paskambino Beethoveno sonatą E-flat major ir Brahmsio Capriccio F-sharp minor ir Balade G-minor.

Trečiojoje dalyje B. Pūkelevičiūtė paskaitė eilėraščių iš savo debiutinės poezijos knygos 'Metugės' ir ištraukė iš romano 'Aštuoni lapai'. Rašytoja, skaitydama savo kūrinius, retai pažvelgia į tekstą. Atrodo, kad ji deklamuoja ir pasakoja. Ji apdovanota stipriu artistės talentu, todėl ir klausytojai tampa tiesiog užburti. Publikos ovacijos tatau irodė.

Po programos sakė vaišės ir pasilinksminimas. Jų metu B. Pūkelevičiūtė ilgai kalbėjosi su svečiais ir pasirašinėjo savo knygas, kurias šia proga platino vakaro rengėjai ateitininkai studentai.

LAPKRČIO 22 D. Kariuomenės šventės minėjimas, Ruošia LKVS Ramovė.

• Perkant ar parduodant namus, prašome kreiptis pas Čipkos Realty, 31715 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus gaukite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

WANTED JOURNEYMEN MOLD MAKER & MACHINIST Must be able to set up work from blue prints & close tolerance. Journeyman Machinist, experienced in Plastic Mold building. New air-conditioned shop. Job shop benefits. Moving expenses paid. Mail resume or call Mr. BILL FORD, BLANK PLASTIC CO., INC., 224 East 4th Street, Hermann, Missouri 65041 or call (314) 486-2811. (9-15)

Alv. Narbutaitis. Jaunosios mama — Valdonė Žiedonienė. Jaunojo mama — Ada Jasinevičiūtė, tėvas — Gintautas Neimanas. Svočių šoks Nijolė Balčiūnienė ir piršlį — Liudas Sagys. Visus juos matysime festivalio scenoje.

Šokėjams gros Jono Pažemio vedama grupės sceninių šokių kapela.

Grandinėle Clevelando tautybių festivalyje dalyvauja jau nuo 1953 metų. Tada vasario 15 d., 5-tame festivalyje įvyko pats pirmasis grupės pasirodymas Clevelando visuomenei.

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

VASARIO 8 D. Tradicinis blynų balius, Rengia Pilėnų tunto skautų tėvų komitetas.

VASARIO 22 D. Kultūrinė vakaronė Liet. Namuose. Rengia LB kult. rengimų komisija.

KOVO 9 D. Putvio minėjimas Lietuvių Namuose, Rengia Kar. Juozapavičiaus šaulių kuopa.

KOVO 15-16 Adomo Gaidiko paroda, Ruošia ateitininkai.

KOVO 22 D. Kaziuko mugė Nauj. parapijos salėje.

BALANDŽIO 5 D. ALIAS ir Ohio Lietuvių Gydytojų Draugijos pavarinis balius Lietuvių Namuose.

BALANDŽIO 6 D. Židinių madų paroda Nauj. parap. salėje.

BALANDŽIO 12-13 D. Dailininkų Balukienės ir Stankūnienės kūrinių paroda ir poetės J. Švabaitės-Gilienės naujų knygų pristatymas Lietuvių Namuose, Rengia Žaibo klubas.

BALANDŽIO 19 D. Grandinės šventinis vakaras-balius.

BALANDŽIO 26 D. Čiurlionio ansamblio 35 m. sukakties koncertas.

BALANDŽIO 27 D. Vysk. Valančiaus mokyklos 25 metų sukaktis.

GEGUŽES 3-4 D. Ateitininkų šeimos šventė.

GEGUŽES 11 D. Motinos diena, Ruošia Žalgirio šaulių kuopos moterų sekcija.

GEGUŽES 16-18 D. Lituanistinio instituto suvažiavimas.

GEGUŽES 24 D. ALT S-gos sukaktuvinio seimo banketas.

GEGUŽES 24-25 D. Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos 25 m. sukaktuvinis seimas BIRŽELIO 1 D. Šv. Kazimiero lit. mokyklos mokslo metų pabaiguvų aktas N. parap. salėje.

BIRŽELIO 22 D. Pensininkų klubo Joninių gegužinė.

BIRŽELIO 29 D. LKVS Ramovė gegužinė.

LIEPOS 6 D. Kar. Juozapavičiaus šaulių kuopos gegužinė.

RUGSEJO 27 D. Birutėčių parengimas.

SPALIO 11 D. Dirvos 60 metų sukaktuvis balius-akademija.

Superior Savings AND LOAN ASSOCIATION

yra jūsų kaimynystėje ir teikia visus finansinius patarnavimus. Automatinė, kompiuterizuota apskaičiavimų sistema.

Paskolos nekilnojamam turtui įsigyti, naujoms statyboms, priestatams ir remontui.

Už reguliarius taupymo indėlius mokama 5¼%

Už terminuotus taupymo pažymėjimus mokama 6½% — 7¼%

TAUPYMO INDĖLIAI IR PAŽYMĖJIMAI APDRAUSTI IKI \$40,000.

Išduodami kelionių čekiai, orderiai, priimami mokesčių įmokėjimai, elektros, dujų ir telefono sąskaitos, parduodami JAV bonai.

Pasinaudokite jums arčiausiai esančios įstaigos patarnavimu!

798 East 185 Street, Cleveland, Ohio 44119
6712 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103
13515 Euclid Avenue, Cleveland, Ohio 44112
14406 Cedar Rd., University Hts., Ohio 44121

DARBO VALANDOS

Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:30 iki 4:00 • Penktadienį 9:30 iki 6:00 • Šeštadienį 9:30 iki 2:30 • Pirmadienį uždaryta. • Pagrindinė įstaiga E. 185 St. atidaryta iki 2:30.

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

936 East 185th St. Cleveland, Ohio Tel. 531-7770

LAIDOTUVIŲ KOPLYČIA YRA ELEGANTIŠKAI ĮRENGTA, GERAI VĖSINAMA IR YRA DIDELĖ AIKSTĖ PASISTATYTI AUTOMOBILIAMS.

Della E. Jakubs ir sūnus William yra licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai. Nelaimės valandoje suteikia rimtą ir simpatinę patarnavimą.

Aplankykite lietuvišką krautuvę Parmoje.

Geriausio maisto produktai, vietiniai ir importuoti. Didelis pasirinkimas sūrių, dešrų ir mėsos

MEAT MART INC.

Savininkas V. JANONIS

10405 Pleasant Valley & York Rd.

Parma, Ohio

Tel. 845-4935

Krautuvė atidaryta pirmą: iki ketvirtad. 9-7 v. v. Penktad. 9-9 v. v. Šeštad. 9-6 v. v. Sekmad. 10-3 v. p. p.

OPPORTUNITY FOR

...NURSES...

RN's... GENERAL DUTY SUPERVISORY and ICCU

We offer opportunity and growth—not just a job! 6 months experience in ICU-CCU Care will qualify you for the opportunities.

Immediate openings on 2 to 11 p.m. and 11 p.m. to 7 a.m. shifts. Excellent starting salary, working conditions, fringe benefits and free parking facilities. Professional security service.

Director of Personnel Services

Send resume to, or call:

POLYCLINIC HOSPITAL

6606 Carnegie Ave.

Cleveland, Ohio

216-431-9433 ext. 650

An Equal Opportunity Employer

(11-16)

PLANT ENGINEER

For 150,000,000 pounds per year polystyrene facility located in Chesapeake, Virginia. BSME or EE, 10 to 15 years experience. Successful applicants will report directly to plant manager and have overall responsibilities for all maintenance areas of a polystyrene plant. Must be experienced in all aspects of chemical plant maintenance, including instrumentation, waste removal, utilities, reactors, and extruders.

Send Resume To:

J. B. Jones — Personnel Mgr.

FOSTER GRANT CO.

5100 Bainbridge Boulevard

Chesapeake, Virginia 23324

An Equal Opportunity Employer M-F

(11-13)

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Mirė Vanda Mažeikienė

Vasario 3 d. 4:45 val. p.p. Los Angeles, Calif. savo namuose mirė Vanda Mažeikienė, kuri buvo aktyvi ir plačiai žinoma lietuviškos vi-

suomenės veikėja.

Prieš 9 mėnesius, birželio 1 d. padarytoji galvos operacija atskleidė piktybinį naviką jos smegenyse. Po

operacijos ji gyveno sveikatos stoviu besikeičiant. Nuo lapkričio mėn. pradėjo blogėti, operacijos vieta kraujuoti.

Los Angeles lietuvių veikloje velionė buvo užėmusi stambia ir reikšmingą poziciją. Ji buvo pirmoji moteris buvusi Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Los Angeles skyriaus pirmininke, birutininkių sąjungos pirmininke, beveik nuolatinė Amerikos Lietuvių Tarybos Los Angeles skyriaus sekretore, Pavergtųjų Tautų Or-

ganizacijos išdininke, Korp! Neo-Lithuania Los Angeles padalinio sekretore, aktyvi skautų veikėja, daug dirbo prie Tautinių Namų organizavimo ir jų tvarkymo, buvo Dirvos ir kitų laikraščių korespondentė. Ji buvo gera politikė ir tikras postūmis politinių organizacijų veikloje.

Velionė gimė 1919 m. rugsėjo 10 d. Rietave, kaip ji pati sakė, užaugo miestelio centre pastatyto paminklo šešėlyje, paminklo, kuris vaizdavo Lietuvos laisvės

simbolį – moters statula. Jos tėvai Ona ir Juozas Butkevičiai. Tėvas buvo Oginskių imonės elektros inžinierius.

Baigusi Rietavo pradžios mokyklą, mokėsi Kaune Aušros mergaičių gimnazijoje. Baigusi Vilniaus suaugusių gimnaziją, įstojo į medicinos fakultetą, bet turėjo nutraukti antrą semestrą dėl nelemtųjų karo ir tremties įvykių.

Dėl mažamečių vaikų netesės studijų emigracijoje. Glendale mieste baigė odontologijos asistentų mokslus, bet tos profesijos nepraktikavo.

Giliame liūdesy liko šeima: vyras inž. Antanas Mažeika, veiklus visuomenininkas, ALTS-gos Los Angeles skyriaus pirmininkas, Vilties draugijos vicepirmininkas, JAV LB Tarybos narys, dukra Ilmara, baigusi psichologijos mokslus, talentinga lietuviškos scenos aktorė, sūnus Domas, bebailgas teisės mokslus.

Velionė Vanda buvo didelis ramstis visai šeimai, kurios visi nariai aktyviai veikė lietuviškoje veikloje. Mažeikų santuoka tęsėsi 32 ir pusę metų, buvo darni, pavyzdinga, persiėmusi visuomeniška veikla. Todėl daug organizacijų, asmenų, draugų ir plačioji visuomenė ilgai pasigės a.a. Vandos malonaus buvimo visuomenėje, jos aktyvumo, iniciatyvos, principingos įtakos visuomeninei veiklai.

Dirvos korespondentas pranešdamas šią skaudžią žinią, reiškia šeimai užuojautą.

Jurgis Gliauda

Santa Monica

NAUJŲ 1975 METŲ SUTIKIMAS SANTA MONIKOJE

Santa Monikos Amerikos Lietuvių Klubas kartu su Santa Monikos Lietuvių Bendruomenės skyriumi su-ruošė šaunų balių sutikimui 1975 Metų. Svečių susirinko netoli 200.

Visi gardžiavosi skania vakariene, paruošta Klubo ir Bendruomenės ponių. Stalas ir patiekalai buvo labai meniškai papuošti. Baras buvo pripildytas labai gerų gėrimų, neaukštomis kainomis. Orkestras gražiai grojo, vadovaujamas, mums visiems žinomo muziko Kraf-to. Jie grojo ne tik šokių muziką, bet ir daug lietuviškų dainų, kas sudarė malonią nuotaiką, jautėmes, lyg būtume savo mieloje Tėvynėje. Kiek teko nugirsti, svečiai buvo labai patenkinti jaukiu baliumi bei šeiminių paslaugumu.

Išmušus 12 valandai klubo pirmininkas A. Markevičius, Klubo ir Bendruomenės vardu pasveikino susirinkusius, linkėdamas sveikatos, laimės ir sėkmės ateinantiems metams, po to

visi sugiedojo Tautos Himną.

Linksmi bešokant ir bendraujant, balius užsitęsė iki ankstyvo ryto, gal net iki 3 val.? Tai parodo, kad visi džiaugėsi tuo pobūviu ir prašė rengėjų tokį šeimyniškai jaukų N. Metų sutikimą daryti ir ateinantiems metams. Svečiai buvo ne tik iš S. Monikos bei Los Angeles, bet ir iš S. Francisko, Bostono, Chicagos, taip pat matėsi amerikiečių bei kitateučių lietuvių draugų.

Atrodo, kad visi linksmi sutikome Naujus Metus!

(d)

FLORIDOS LIETUVIAI

Š. m. sausio 30 d. Palm Beach County Klubo lietuviai, Juno Beach Metodistų šventykloje, turėjo retą progą, išgirsti VLIKO nario, inž. Jurgio Valaičio įdomų pranešimą apie VLIKO darbų 1974 m. Inž. J. Valaitis, VLIKO vicepirmininkas visuomeniškiems reikalams šiuo metu atostogauja Juno Beach, Tomkų motelyje.

Prelegentas supažindino gausiai susirinkusius klubo narius ir svečius su VLIKO darbais, siekiant Lietuvos išlaisvinimo ir darbo suderinimo šių darbų sąrangoje. J. Valaičio nuomone, kova už Lietuvos išlaisvinimą bus ilga ir sunki ir išsilaisvinimo iš Sovietijos vergijos pasieks patys lietuviai namuose, kai tam momentui susidarys tinkamos tarptautinės sąlygos. Šiuo metu VLIKas yra sutelkęs visas savo pastangas informacijos frontuose, kad apie padėtį okupuotoje tėvynėje būtų informuoti tiek užsieniečiai, tiek lietuviai krašte ir užsieniuose. Po paskaitos svečias atsakė į keletą klausimų, kaip apie dabartinį VLIKO finansišką blogą padėtį (ALT 1974 m. nepersiuntė VLIKO išlaikymui sutartų sumų!), apie Brazilinkus, kurie dabar yra laisvi Turkijoje ir ieškoma krašto, kuris juos priimtų nuolatiniam apsigyvenimui. Pranešime dalyvavęs prel. Balkūnas susirinkusiems priminė, kad Tautos Fondas jau išleido 21,000 dolerių ryšium su Brazilinkų išlaisvinimu. "Mums dar reikia 21,000, kad užbaigti Brazilinkų kelionę į laisvę", pasakė prel. J. Balkūnas.

Pranešimo klausėsi taip pat Worth Lake lietuvių klubo naujasis pirm. Br. Rimas.

Po pranešimo klubo nars, p. Pažerienės iniciatyva, visus susirinkusius pavaišino skania kavute, sausainiais bei kėpsniais. b.

P A D Ė K A

Mane aplankius sergantį St. John's ligoninėje š. m. sausio mėn. 20 d. St. Louis ir St. Louis Apylinkės, Tautinės Sąjungos skyriaus pirmininkui inž. Jonui ir Poniai Gumbelevičiams, įteikęs gražias gėles ir T. S-gos skyriaus visų narių linkėjimus pasveikti, su didžiausiu nuoširdumu visiems dėkoju. Inž. Jonui ir Poniai Gumbelevičiams už telefonu daug kartų pasiteiravimą apie mano sveikatą tariau lietuvišką brolišką ačiū.

Romualdas Izdūnis

Tautinės srovės veikėjai, buv. ALT S-gos Los Angeles skyriaus pirmininkei

A. A.

VANDAI MAŽEIKIENEI

mirus, jos vyrui ANTANUI MAŽEIKAI, ALT S-gos Los Angeles skyriaus pirmininkui, ir jo šeimai reiškiamo užuojautą

Amerikos Lietuvių
Tautinės Sąjungos
Valdyba

A. A.

VANDAI MAŽEIKIENEI

mirus, jos vyrui ANTANUI, dukrai

ILMARAI ir sūnui DOMUI reiškiamo

gilią užuojautą

Dr. Vaclovas ir Emilija
Č e k a i

Vilties draugijos vicepirmininkui ir ALT S-gos Los Angeles skyriaus pirmininkui ANTANUI MAŽEIKAI ir jo šeimai, mirus mylimai žmonai

VANDAI MAŽEIKIENEI,

reiškiamo gilią užuojautą

Vilties Draugijos Valdyba
ir
Dirva

Brangiai kolegei

VANDAI MAŽEIKIENEI

taip anksti Anapilin iškeliavus, kartu

su jos mylimaisiais, vyru ANTANU,

dukra ILMARA ir sūnumi DOMU liūdi

ir gėdi

Edvinas ir Halina
B a l c e r i a i

Mielai kolegei

VANDAI MAŽEIKIENEI

iš mūsų šeimos tarpo taip per anksti išsiskyrusiai, jos vyrui kol. ANTANUI, dukrai ILMARAI, sūnui DOMUI ir giminėms nuoširdžiausia ir jautriausia korporantiška užuojauta

LST Korp! Neo-Lithuania
Los Angeles

Brangiai Motinai

KAZIMIERAI SKARDŽIUVIENEI

Lietuvoje mirus, mielam bičiuliui POVI-LUI SKARDŽIUI ir jo šeimai gilią užuojautą reiškia

Smetonai,
Valušiai
ir
J. Tūbelienė

Tauriai lietuvei, vienai iš Tautinių Namų steigėjai

VANDAI MAŽEIKIENEI

mirus, jos vyrą ANTANĄ, dukrą ILMARĄ, sūnų DOMĄ šioje gilaus skausmo ir liūdesio valandoje nuoširdžiausiai užjaučiame ir drauge liūdime

Lietuvių Tautiniai Namai
Los Angeles

Brangiam tėveliui

SIMUI BAKAIČIUI

Hamilton, Kanadoje netikėtai pašauktam į Anapilį, jo liūdinčias dukras GINTRĄ SLAVINSKIENĘ su vyru DARIUMI ir LIONĘ GRIGAITIENĘ su šeima bei sūnų ARŪNĄ BAKAITĮ nuoširdžiai užjaučiame ir drauge liūdime

Irena, Audronė ir Julius
V e b l a i č i a i

Union, New Jersey